

บทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล
หนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

พันจ่าตรีภราดร สุทธิสารากร



การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2555

**The Role of Civic Politics in the Operations of Nong YangToi Tambol
Administrative Organization, Si Thep District,
Phetchabun Province**

CPO3. Pharadorn Sutthisarakorn

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2012

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ บทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล
หนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์
ชื่อและนามสกุล พันจ่าตรีภราดร สุทธิสารากร
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2555

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ



ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล)



กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย)



(รองศาสตราจารย์ยุทธพร อิศรชัย)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษา **คั่นคว่าสระ** บทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล
หนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้ศึกษา พันจ่าตรีราคร สุทธิสารากร **รหัสนักศึกษา** 2498002589 **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
(การเมืองการปกครอง) **อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล
ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ (2) ศึกษาปัญหาอุปสรรคของบทบาทการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ (3) เสนอแนะทางการส่งเสริมบทบาทการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ผู้บริหารท้องถิ่น และประชาชนชาวบ้านตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ประชาชนมีบทบาททางการเมือง ภาคประชาชนในด้านการเคลื่อนไหวร้องทุกข์ การเคลื่อนไหวตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจอรัฐ การประท้วงอำนาจอรัฐ และการร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐ เพื่อให้การดำเนินบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลให้เกิดประสิทธิผลและสิทธิภาพสูงสุดแก่ชุมชน (2) ปัญหาอุปสรรคของบทบาทการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ได้แก่ การขาดจิตสำนึก การว่างเฉยของประชาชน การขาดภาวะผู้นำ และรายได้ที่ไม่เพียงพอ (3) แนวทางเสนอแนะ ได้แก่ ภาครัฐต้องเปิดโอกาสในการแสดงบทบาททางการเมืองในทุก ๆ เรื่องและจะต้องปลูกฝังหลักประชาธิปไตยในทุกระดับ

คำสำคัญ การเมืองภาคประชาชน บทบาท องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย
อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

Independent Study title: The Role of Civic Politics in the Operations of Nong YangToi Tambol Administrative Organization, Si Thep District, Phetchabun Province

Author: CPO3. Pharadorn Sutthisarakorn; **ID:** 2498002589; **Degree:** Master of Political Science (Politics and Government); **Independent Study advisor:** Dr. Pathan Suvanamongkol, Associate Professor; **Academic year:** 2012

Abstract

The objectives of this research were to (1) study the political role of the people in the operations of Nong Yang Toi Tambol Administrative Organization (TAO) in Si Thep District, Phetchabun Province; (2) to study problems with and obstacles to that role; and (3) to form recommendations for how to promote civic participation in the work of the TAO.

This was a qualitative research. The sample population, chosen through purposive sampling, consisted of 20 people representing members of Nong Yang Toi TAO, local leaders, and residents of Nong Yang Toi. Data were collected using an interview form and analyzed through descriptive analysis.

The results showed that (1) the people in the study area participated in civic politics by submitting grievances or complaints, inspecting the government's use of power, opposing the government's use of power, and joining to critique the government to make the TAO's work more efficient and more effective for the community. (2) The problems and obstacles consisted of a lack of conscience, public indifference, lack of leadership, and insufficient income. (3) Recommendations to solve the problems are to have the government give the public opportunities to express a political role in every matter and to instill a sense of democratic principles at every level.

Keywords: civic politics, role, Nong Yang Toi Tambol Administrative Organization, Si Thep District, Phetchabun Province

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล อาจารย์ที่ปรึกษาที่ท่านได้กรุณาตรวจสอบให้คำแนะนำและติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระ ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง ในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ข้อมูลการวิจัยภาคสนาม จำเอนักศึกษา ประจำวงศ์ ตำแหน่ง เจ้าพนักงานธุรการ คุณบุษกร ลันสันเทียะ ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา คุณร่ำแพ กาคขุนทด ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม และขอขอบคุณ คุณไกรลาศ ชื่นทันตา ตำแหน่ง ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ผู้ที่คอยช่วยเหลือด้านข้อมูลคอมพิวเตอร์ พนักงานเจ้าหน้าที่องค์การบริการส่วนตำบลหนองย่างทอย ทุกท่านที่เป็นกำลังใจและมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลืองานด้านต่าง ๆ ตลอดมา ตลอดจนท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนาม ซึ่งมีส่วนร่วมช่วยให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จตามที่มุ่งหวัง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนนักศึกษา ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการ การศึกษาค้นคว้าอิสระ ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาสนับสนุน ช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

ภราดร สุทธิสารากร

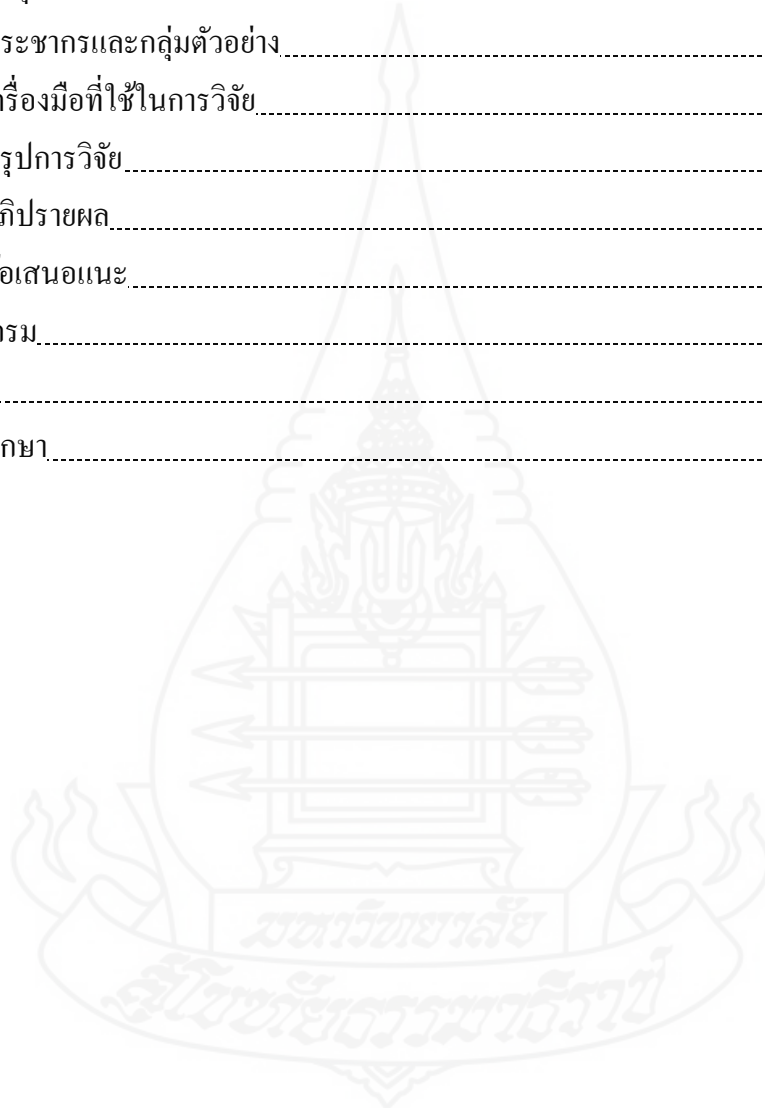
ตุลาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองภาคประชาชน.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับประชาสังคม.....	18
ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย.....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
บทที่ 3 วิธีการดำเนินวิจัย.....	36
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์.....	40
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์.....	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	50
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
สรุปการวิจัย.....	51
อภิปรายผล.....	56
ข้อเสนอแนะ.....	62
บรรณานุกรม.....	63
ภาคผนวก.....	66
ประวัติผู้ศึกษา.....	72



สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ประชากร (ข้อมูลประชากรจากทะเบียนราษฎร ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2554).....	24
ตารางที่ 2.2 การศึกษา.....	25
ตารางที่ 2.3 สถาบันและองค์กรทางศาสนา.....	26
ตารางที่ 4.1 แสดงผลถึงจำนวนร้อยละของกลุ่มเพศ.....	40
ตารางที่ 4.2 แสดงผลถึงจำนวนร้อยละของระดับการศึกษา.....	41
ตารางที่ 4.3 แสดงผลถึงจำนวนร้อยละสถานภาพ.....	41



ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดบทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์.....	5
ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงอาณาเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์.....	23



บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองท้องถิ่นนับได้ว่าเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการปกครองของไทยที่ต้องการเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นตามหัวใจของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่ทั้งนี้พัฒนาการการปกครองท้องถิ่นของไทยแตกต่างจากพัฒนาการการปกครองของประเทศที่มีรากฐานประชาธิปไตยที่แข็งแกร่งจากพื้นฐานของการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น จึงทำให้การปกครองท้องถิ่นไทยมีพัฒนาการที่ล่าช้าและยังไม่สามารถเป็นองค์กรที่เข้มแข็งตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

การปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศได้ถูกกำหนดโดยกฎหมายให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดินและเป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจที่รัฐบาลต้องมอบภารกิจตลอดจนอำนาจหน้าที่ในการบริหารและแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของประชาชนรวมทั้งการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าและให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการซึ่งมีสมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ดังนั้นการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่ประโยชน์อันสุขที่แท้จริงของประชาชนตามเป้าหมายหรือเจตนารมณ์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น คือ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ที่จัดระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย ออกเป็น 3 ส่วน คือ ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค และระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรากฐานสำคัญของการปฏิรูปการเมืองการปกครองและยังเป็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารแผ่นดินที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ของประเทศไทย ปัจจุบันมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 5 รูปแบบ คือ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอิสระในการบริหารงานในท้องถิ่น (พื้นที่) เพิ่มมากขึ้นตามความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นเอง

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นการบริหารราชการแบบกระจายอำนาจ การบริหารราชการในแต่ละส่วนในปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในด้านการเมืองและการบริหารต่าง ๆ และสิ่งสำคัญยิ่งไปกว่านี้ องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ได้ตระหนักถึงการได้เข้าไปมีบทบาทด้านการเมืองและการบริหารต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีบทบาทของประชาชนทางการเมือง ทั้งนี้เพราะการมีบทบาทการเมืองภาคประชาชนเป็นการยอมรับว่าระบอบการปกครองของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตอย่างเห็นได้ชัดเจน

การเมืองภาคประชาชนที่เป็นรูปธรรมที่มีบทบาทต่อการเมืองไทย และได้รับการจับตามองจากสังคมมากที่สุด การชุมนุมเกิดขึ้นหลายครั้งหลายครา ซึ่งถือเป็นการแสดงถึงคุณสมบัติของประชาชนที่มีการพัฒนาจนเอื้อต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นการมีความสนใจ ความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการติดตาม ควบคุม และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอย่างจริงจังการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง เป็นพัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองไทยแบบพหุนิยม (Pluralism) หรือเป็นแนวความคิดที่เคารพความแตกต่าง (Difference) และความหลากหลาย (Diversity) ในมิติต่าง ๆ ของผู้คนในสังคม ตั้งแต่การเมือง ชีวิตทางสังคม และวัฒนธรรม (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2548 : 204)

ในปัจจุบันประชาชนได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น ซึ่งกระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชน ถือได้ว่ามีจุดเริ่มต้นมาจากการขับเคลื่อนในการปฏิรูปการเมือง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา โดยมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น และได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ตามแนวทางของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทร่วมในการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจรัฐ อำนาจบริหารนิติบัญญัติ หรือการกำหนดนโยบายในทุกระดับ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสร้างกระบวนการเมืองภาคประชาชนภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบันก็ยังคงให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งได้กำหนดไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนหลาย ประการ เช่น ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ เป็นต้น

ณ วันที่ประเทศไทยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสิ้น 7,853 องค์กร (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย : ตุลาคม 2550) เท่ากับทุกพื้นที่ของประเทศไทย ประชาชนโดยเฉพาะผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ต้องเข้ามามีบทบาททั้งในด้านการบริหารจัดการและการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองพื้นที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งได้มีการจัดการบริหารให้ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น

องค์กรบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งที่มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ได้แก่ การจัดแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การส่งเสริม ประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎร ในการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งอำนาจหน้าที่ขององค์กรบริหารส่วนตำบลต้องดำเนินการตามแผนปฏิบัติ การกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นเมื่อการบริหาร จัดการท้องถิ่นเป็นหน้าที่หลักของประชาชนในท้องถิ่นนั้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และการเข้ามามีบทบาททางการเมืองภาคประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ประชาชนในท้องถิ่นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองท้องถิ่น และการเข้ามามีบทบาททาง การเมืองในด้านต่าง ๆ เช่น การเคลื่อนไหวร้องทุกข์ การเคลื่อนไหวตรวจสอบอำนาจรัฐ การประท้วง อำนาจรัฐ และการร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐ เป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ตระหนักและมองเห็นความสำคัญของบทบาท ของการเมืองภาคประชาชนต่อองค์กรบริหารส่วนตำบล จึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทบาทการเมืองภาคประชาชน และปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อบทบาทการเมืองภาคประชาชน ขององค์กรบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นแนวทางใน การปรับปรุงและส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทในการพัฒนาการเมืองภาคประชาชน ในระดับของ องค์กรบริหารส่วนตำบลให้เพิ่มขึ้นกว่าเดิม อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นและ ประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของบทบาทการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาบทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ จะทำการศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

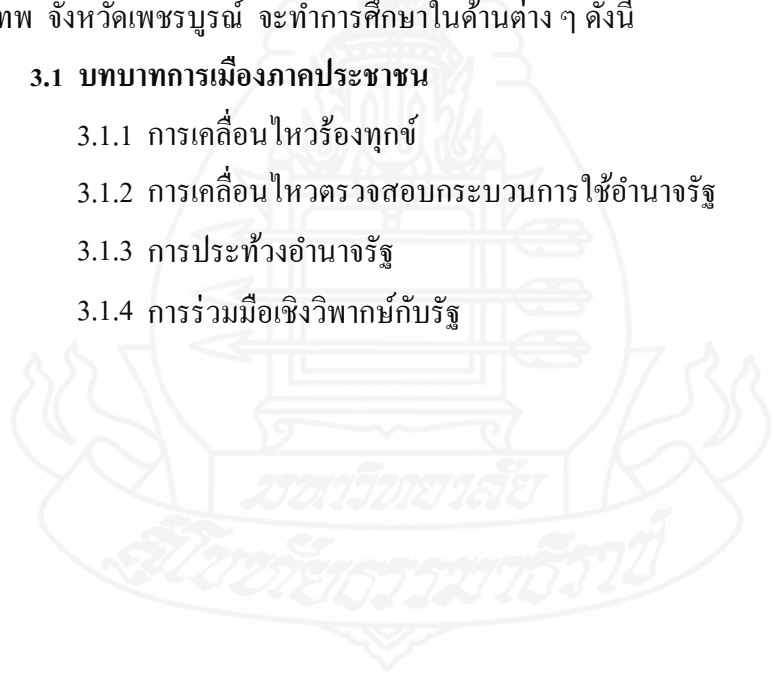
3.1 บทบาทการเมืองภาคประชาชน

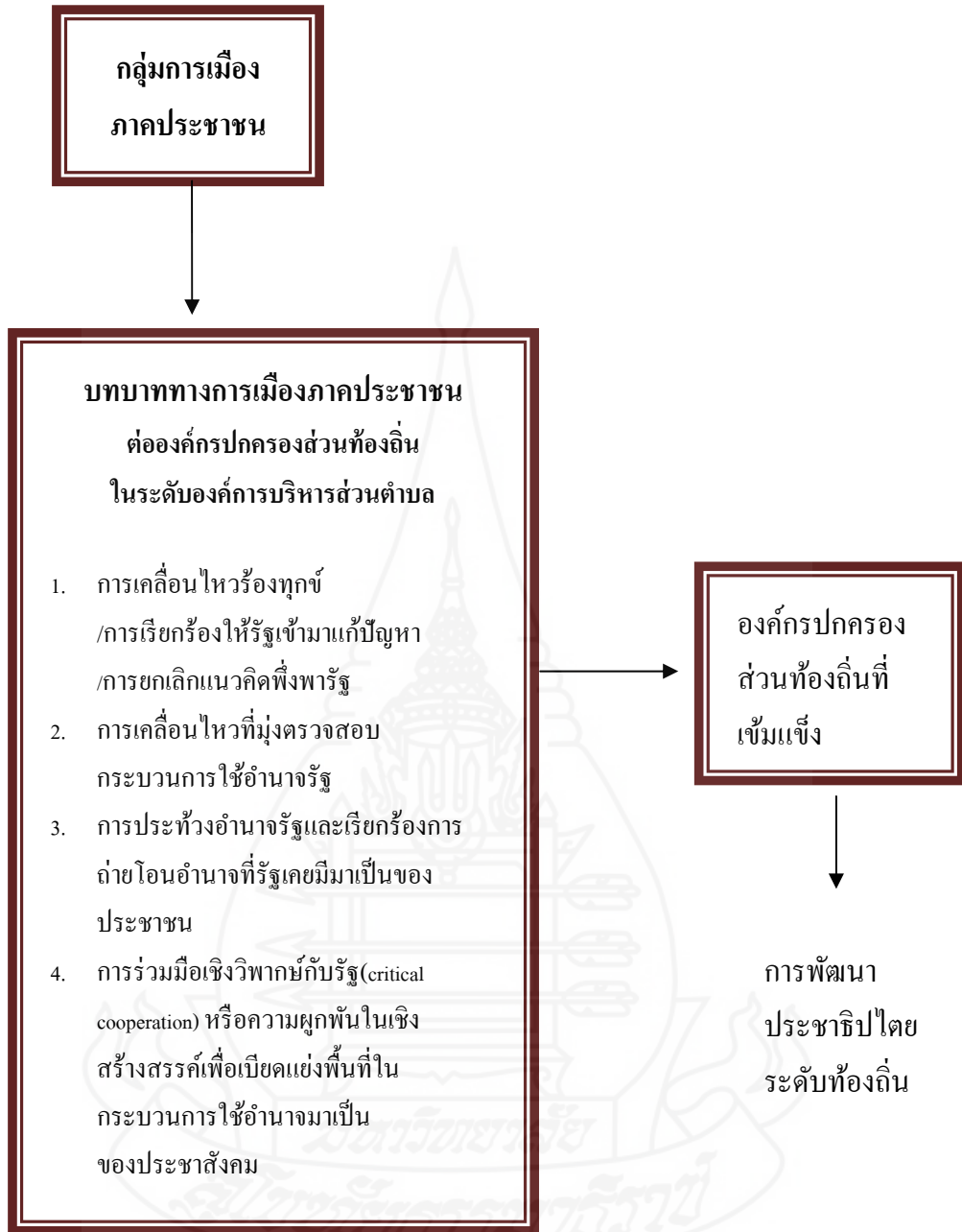
3.1.1 การเคลื่อนไหวร้องทุกข์

3.1.2 การเคลื่อนไหวตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจอรัฐ

3.1.3 การประท้วงอำนาจอรัฐ

3.1.4 การร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐ





ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดบทบาททางการเมืองภาคประชาชน ที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 ประชากร ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ผู้บริหารท้องถิ่น และประชาชนชาวบ้านตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 9,508 คน

4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ผู้บริหารท้องถิ่น และประชาชนชาวบ้านตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) จำนวน 20 คน ดังนี้

- 1) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ที่ผ่านการรับเลือกตั้งมาแล้วอย่างน้อย 2 สมัย จำนวน 5 คน
- 2) ผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 1 คน
- 3) ราษฎรที่มีความสนใจทางการเมืองภาคประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ได้แก่ อดีตผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งหรืออดีตผู้รับเลือกตั้ง ผู้บริหารท้องถิ่นที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง ผู้นำชุมชน และกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย หรือกลุ่มแนวร่วมประชาชนเพื่อประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย จำนวน 14 คน

4.2 ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาเฉพาะบทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอยอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.2.1 บทบาทการเมืองภาคประชาชน

- 1) การเคลื่อนไหวร้องทุกข์
- 2) การเคลื่อนไหวตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจรัฐ
- 3) การประท้วงอำนาจรัฐ
- 4) การร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐ

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

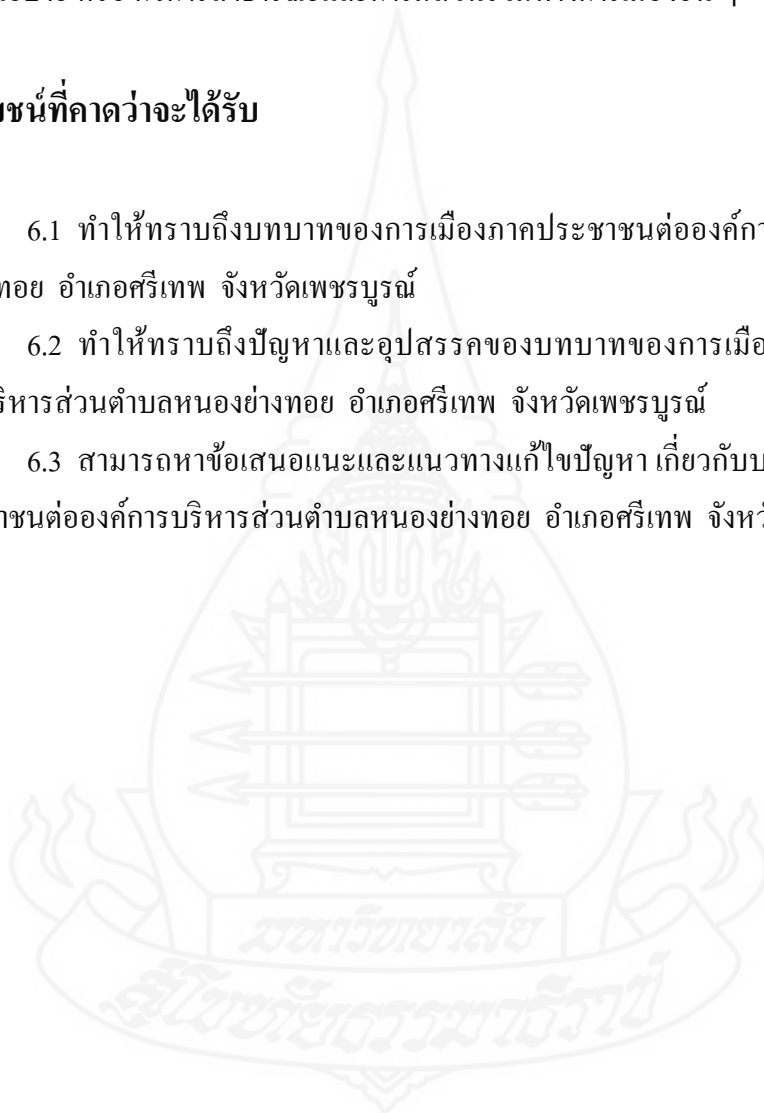
การเมืองภาคประชาชน หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง ซึ่งครอบคลุมทั้งเคลื่อนไหวของสาธารณชนทั่วไป ที่มีจิตสำนึกทางการเมือง ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบาย หรือ กิจการสาธารณะและการมีส่วนร่วมทางการเมืองอื่น ๆ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ทำให้ทราบถึงบทบาทของการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

6.2 ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของบทบาทของการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

6.3 สามารถหาข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับบทบาทของการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์



บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องโดยเสนอตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองภาคประชาชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับประชาสังคม
4. ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองภาคประชาชน

การเมืองภาคประชาชนเป็นกิจกรรมกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่ง ที่ประชาชนสามารถใช้ประชาธิปไตยทางตรงได้ ในการมีส่วนร่วมการปกครองได้ทุกขั้นตอน เพื่อตัดสินใจและผลักดันนโยบายต่างสู่ภาครัฐ ทั้งนี้รวมถึงการคลี่คลายปัญหาค้นหาหนทางจัดการเมือง การใช้อำนาจรัฐที่ฝืนมติประชาชน แม้จะโดยรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยก็ตาม ซึ่งนำไปสู่ความไม่ยอมรับ ความไม่พอใจ ความตึงเครียด ความขัดแย้ง และเผชิญหน้าระหว่างรัฐบาลกับประชาชนกลุ่มต่าง ๆ

โดยทั้งนี้เสกสรรค์ ประเสริฐกุล (2548:117) ได้เสนอไว้ว่าการกระทำที่ปราศจากฉันทานุมัติของประชาชนแต่รัฐบาลยังคงพยายามใช้อำนาจในการดำเนินตามนโยบาย ตามทิศทางการพัฒนาของตนเองให้ได้ รัฐบาลก็ย่อมต้องหันไปใช้กำลังรุนแรงเข้าบังคับขืนใจ และละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชนพลเมืองกลุ่มต่าง ๆ มากขึ้นทุกที่เป็นธรรมดาซึ่งปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทั้งหมดนี้กำลังจะกลายเป็นภาวะปกติธรรมดา ประเทศไทยภายใต้ระบอบการปกครองรูปแบบประชาธิปไตยปัจจุบัน ได้คาดการณ์ไว้ว่าหากทิ้งไว้ต่อไป อาจจะนำไปสู่ภาวะอนาธิปไตย (Anarchy) ได้ ดังนั้นควรเพิ่มบทบาทที่สำคัญให้แก่บทบาทของการเมืองภาคประชาชนในการ

พัฒนาระบบประชาธิปไตยและสร้างเสริมกระบวนการประชาสังคม ตามประเด็นที่สำคัญของการเมืองภาคประชาชน 3 ประเด็นคือ

1. ลดลักษณะประชาธิปไตยแบบตัวแทนผ่านการเลือกตั้ง เพิ่มขยายประชาธิปไตยทางตรงแบบประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมใช้อำนาจด้วยตัวเองมากขึ้น
2. สร้างกระบวนการแสวงหานันทามติแบบต่อเนื่อง (continuous consensus) ไม่ใช่เพียงแค่ให้ความสำคัญเพียงการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ควรส่งเสริมในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในประเด็นนโยบายสำคัญที่กระทบถึงผลประโยชน์ได้เสีย และทรัพยากรหลักของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นประเด็นหลัก ต้องมีการเปิดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องนั้น หรือประเด็นนั้น เข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหา ข้อโต้แย้ง และหาข้อสรุปร่วมกันโดยที่ทุกฝ่ายอยู่รอดอยู่ร่วมกันและพอร์ปได้ แทนที่จะอ้างเสียงคนส่วนใหญ่ซึ่งไม่เกี่ยวข้องโดยตรง ไม่รับรู้เรื่องราวมาเปรียบเทียบและเอาชนะ เสียงแย้งของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและรับผลกระทบโดยตรงอย่างพร่ำเพรื่อ
3. เปิดวิถีทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมและการเมืองภาคประชาชนให้แก่ประเทศไทย โดยรัฐต้องไม่ใช้อำนาจรวมศูนย์ในการบังคับและสร้างวิถีพัฒนาเดียว ต้องส่งเสริมให้ประชาชนผู้มีความคิดหลากหลายในประเทศอย่างเท่าเทียมกัน และเกิดสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจ

จากข้อเสนอของเสกสรรค์ ประเสริฐกุล ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความเกี่ยวข้องของการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อสภาองค์กรชุมชน ที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองในการใช้อำนาจทางตรงมากกว่าการดำเนินกิจกรรมการเลือกตั้ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้รวบรวมแนวคิดการเมืองภาคประชาชนไว้ดังนี้

ความหมายของการเมืองภาคประชาชน

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2543: 36) การเมืองภาคประชาชน คือ การเคลื่อนไหวของประชาชนเพื่อกำหนดนโยบายสาธารณะโดยตรง โดยไม่ผ่านทางตัวแทนของพรรคการเมือง หรือหน่วยงานของราชการ การเมืองภาคประชาชนเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งย้ำเป็นการแนวคิดที่ว่าการเมืองไม่ใช่แค่การเลือกตั้ง

เกษียร เตชะพีระ (2547: 36) การเคลื่อนไหวอย่างมีจิตสำนึกทางการเมืองของกลุ่มประชาชนเพื่อลดฐานะครอบงำของรัฐ รวมทั้งเพื่อโอนอำนาจบางส่วนมาให้ประชาชน ดูแลชีวิตตัวเองโดยตรง

ประภาส ปิ่นตบแต่ง (2548: 52) การเคลื่อนไหวอย่างมีจิตสำนึกทางการเมืองของกลุ่มประชาชน เพื่อลดฐานะการครอบงำ รวมทั้งเพื่อโอนอำนาจบางส่วนมาให้ประชาชนใช้ดูแลชีวิตตนเองโดยตรง เป็นปฏิกิริยาตอบโต้การใช้อำนาจรัฐ เพื่อถ่วงดุลอำนาจการครอบงำของระบบตลาด

เสรีในภาคประชาชน และเป็นกระบวนการใช้อำนาจทางตรงของประชาชนที่มากกว่าการเลือกตั้ง เพื่อเข้าไปสู่กระบวนการทางนโยบายทุกขั้นตอน โดยจุดหมายสำคัญคือ ลดระดับการปกครองโดยรัฐ จำกัดขอบเขตอำนาจรัฐ ให้สังคมดูแลตนเอง ถ่วงดุลอำนาจรัฐด้วยประชาสังคมโดยไม่มุ่งยึดอำนาจรัฐ

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล (2548: 144-147) โดยทฤษฎีแล้ว การเมืองภาคประชาชน คือ การมีส่วนร่วมของพลเมือง ซึ่งครอบคลุมทั้งการเคลื่อนไหวของสาธารณชนทั่วไป ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายหรือกิจการสาธารณะ และการเคลื่อนไหวของประชาชนเฉพาะกลุ่ม เพื่อแสดงสิทธิในการดำเนินชีวิตของตัวเอง หรือเพื่อยับยั้งการกระทำของรัฐที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ของพวกเขา โดยทั้งนี้ได้เสนอถึงการเมืองภาคประชาชนและประชาสังคมมีความคล้ายคลึงกัน

เนื่องจากการที่นักวิชาการหลายคนมีเห็นว่าการแสดงสิทธิทางการเมืองนั้นเป็นการสร้างประชาสังคมซึ่งเป็นความหมายกว้างขวางกว่าการเมืองภาคประชาชน เช่น เกษียร เตชะพีระ (อ้างในชูชัยและยุวดี, 2541: 123) ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม (อ้างในชูชัยและยุวดี, 2541: 165) ชีรยุทธ บุญมี ที่ได้เสนอประชาสังคมไว้อย่างเป็นระบบที่สุด โดยเรียกว่าเป็น “ทฤษฎีสังคมเข้มแข็ง” โดยได้เน้นการมีส่วนร่วมของสังคมทุกภาคส่วน ซึ่งเสกสรรค์ ประเสริฐกุล ได้สรุปว่า “การเมืองภาคประชาชนย่อมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเคลื่อนไหวในประชาสังคม ซึ่งประสงค์และมีจุดมุ่งหมายที่จะยึดกุมอำนาจอธิปไตยมาดัดแปลงสังคมให้เป็นไปตามอุดมการณ์ที่ยึดมั่น แต่ประสงค์ที่จะได้มาซึ่งฐานะในการกำหนดการปกครองด้วยตนเอง (self-determination) โดยไม่จำเป็นต้องผ่านอำนาจอธิปไตย”

ดังนั้นจากการพิจารณาของผู้วิจัยการเมืองภาคประชาชน คือ เคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชน ในการดำเนินกิจการทางการเมืองเพื่อลดฐานะการครอบงำของรัฐ โดยการรวมตัวกันนี้เพื่อดำเนินการทั้งในทางบวกหรือลบต่อรัฐ เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมไม่ใช่บุคคล ภายใต้สิทธิรัฐธรรมนูญให้การรับรอง และเพื่อสร้างฉันทานุมัติแบบต่อเนื่อง ดังนั้นจึงเหมือนเป็นการย้ำแนวคิดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ได้กล่าวมาข้างต้นถึงกิจกรรมทางการเมือง ว่ากิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญจึงไม่ใช่แค่การเลือกตั้งอันหนึ่งในช่วงสิบปีที่ผ่านมาในการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยได้มีนักวิชาการหลายท่านที่มีแนวความคิดที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเมืองภาคประชาชน เช่น ประภาส ปิ่นตบแต่ง (2548: 58) ที่เห็นว่าการแก้ไขปัญหาการเมือง คือการสร้างระบบการเมืองใหม่ คือ ระบบประชาธิปไตยทางตรงทั้งในระดับท้องถิ่นในทุกส่วนของประเทศ เพราะระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาต่อไป

ประกาศ ปิ่นตบแต่ง (2548: 58) ได้เสนอและมีความเชื่อมั่นกับประชาธิปไตยทางตรงที่สอดคล้อง กับประเวศ วะสี (2549: 17-22) ในหลักการเมืองสมานฉันท์ว่าจะสามารถเป็นตัวหนุนและเสริมระบบปัญหาการเมืองแบบตัวแทน(Representative Democracy) โดยการคืนอำนาจการจัดการชีวิตสาธารณะสู่ผู้คนในชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งแนวคิดของประเวศ วะสี มีจุดเด่นคือการที่ส่งเสริมวัฒนธรรม ระบบคุณธรรม โดยสอดคล้องกับงานของ อนุก เหล่าธรรมทัศน์ (2548: 55-70) ที่ได้เสนอประชาธิปไตยที่ประชาชนดูแลตนเอง “Self – Government Democracy” คือการให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวม คือชุมชน สมาคม ท้องถิ่น ภูมิภาค ประเทศชาติ ไม่ใช่แค่การแก่งแย่ง ชว่งชิงกันเอาตำแหน่งหน้าที่งบประมาณโครงการ แผนงานของรัฐ และเป็นการที่เน้นตัวบุคคลและหมู่คณะจะเข้าร่วมกันเสียดลผลประโยชน์เฉพาะตน เฉพาะกลุ่มเข้ากับผลประโยชน์ส่วนรวม เพื่อนำไปสู่การเกิดคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมือง

จากการศึกษาความหมายและสาระสำคัญของการเมืองภาคประชาชน เสกสรรค์ ประเสริฐกุล จึงได้สรุปบทบาทการเมืองภาคประชาชนต่อการเป็นคุณลักษณะการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชนไว้ดังนี้ (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2548: 204)

1. การเมืองภาคประชาชนเป็นกระบวนการของประชาธิปไตยทางตรงหรือประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะช่วยจัดการปัญหาที่ระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทนราษฎร (Representative Democracy) ก่อขึ้นหรือรับผิดชอบไม่ทั่วถึง การยอมรับการมีส่วนร่วมของประชาชนมาประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของรัฐ จะเท่ากับการโอนอำนาจอธิปไตยที่ตกค้างอยู่กับรัฐมาสู่ประชาชนมากขึ้น และเป็นการถ่วงดุลกลไกตลาดที่รับมอบอธิปไตยจากรัฐไทยไปแล้วบางส่วน ตลอดจนขยายระบอบประชาธิปไตยออกไปจากระบอบชนชั้นนำให้เป็นระบอบที่ประชาชนมีอำนาจจริงมากขึ้น

2. การเมืองภาคประชาชนโดยธรรมชาติแล้วเป็นขบวนการแบบพหุนิยม (Pluralistic Movement) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มประชาชนที่อัตลักษณ์ วิถีชีวิต และผลประโยชน์ที่แตกต่างหลากหลาย จึงไม่อาจยอมรับข้ออ้างความชอบธรรมที่เลื่อนลอย โดยเฉพาะในนามของชาติที่เป็นนามธรรมได้ ด้วยเหตุนี้การเมืองภาคประชาชนจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนิยาม“ผลประโยชน์แห่งชาติ” ขึ้นมาในลักษณะการรวมผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมและไม่ทอดทิ้งผู้ใดสภาพดังกล่าวจะเกิดการสร้างฉันทามติแบบใหม่ในกระบวนการใช้อำนาจของรัฐและรัฐบาล โดยเสกสรรค์ ประเสริฐกุลได้กล่าวสรุปตอนท้ายไว้ว่าการเมืองภาคประชาชนเป็นกระบวนการพัฒนาแบบทางเลือกซึ่งไม่สามารถขึ้นกับกลไกตลาดเสรีนิยมใหม่โดยปราศจากเงื่อนไข และไม่สามารถเดินตามแนวทางบริโภคนิยมของระบบทุนโลกาภิวัตน์อย่างไร้ขอบเขต

ด้วยเหตุนี้จึงมีบทบาทในการถ่วงดุลอิทธิพลของทุนข้ามชาติ พิทักษ์รักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมตลอดจนแก้ไขปัญหาความยากจนในเชิงโครงสร้างในเวลาเดียวกัน ยิ่งกว่านั้นเนื่องจาก

การพัฒนาแบบยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยการกระจายอำนาจ กำหนดนโยบายสู่ชุมชนท้องถิ่นซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันหลาย ด้วยเหตุนี้การเมืองภาคประชาชนจึงช่วยกระตุ้นให้มีการกระจายอำนาจจากรัฐสู่สังคม ซึ่งจะช่วยลดความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เป็นแบบแนวดิ่ง ระหว่างกับชาติ ตลอดจนเพิ่มความสัมพันธ์แนวราบที่เสมอภาคสร้างสรรค์ขึ้นในหมู่ประชาชน

ดังนั้นจากแนวคิดดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในมุมมองที่กว้างขึ้น โดยลดลักษณะประชาธิปไตยแบบตัวแทนผ่านการเลือกตั้งและขยายประชาธิปไตยให้ประชาชนเข้าร่วมใช้อำนาจด้วยตนเอง มากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างฉันทานุมติแบบต่อเนื่อง (Continuous Consensus) ให้เกิดขึ้นนอกเหนือจากที่เกิดในการเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ในสภา ประชาชนก็ควรเข้าไปมีส่วนร่วมและตรวจสอบเพื่อให้เกิดนโยบายที่เหมาะสม ที่รัฐต้องไม่ใช้อำนาจรวมศูนย์ในการบังคับและสร้างวิถีพัฒนาทางเดียวจากภาครัฐเท่านั้น นอกจากนี้การเมืองภาคประชาชนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมข้อมนำไปสู่การเกิดความสมานฉันท์ทางการเมืองได้อีกด้วย เพราะนอกจากจะก่อให้เกิดการใช้อำนาจในการตรวจสอบการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจในการปฏิบัติ ยังเป็นการเปิดโอกาสให้คนจากหลาย ๆ ฝ่ายได้เข้ามาทำงานร่วมกันโดยใช้เหตุและผลจากข้อมูลที่เกิดขึ้น อันนำไปสู่การเห็นพ้องต้องกันอย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนการสร้างวัฒนธรรมการเมืองการปกครองที่นำไปสู่การจัดการความขัดแย้งในท้องถิ่นได้ ซึ่งเป็นหลักการเช่นเดียวกับสาระสำคัญและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551

2. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

2.1 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไทยนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้มากมายซึ่งส่วนใหญ่แล้วคำนิยามเหล่านั้นต่างมีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน จะมีต่างกันบ้างซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังนี้

คณะ กสิณสุคนธ์ (2543: 9) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระ พร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง หรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

โกวิทช์ พวงงาม (2548: 28) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น ตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจ และบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

แพนเทอร์ บรีก (อ้างใน ชเนศวร์, 2550: 37) การปกครองท้องถิ่นโดยทั่วไปหมายถึงระบบการจัดการท้องถิ่นในรัฐหนึ่ง เป็นท้องถิ่นที่มีขอบเขตชัดเจนมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีโครงสร้างด้านอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดโดยกฎหมายทั่วไปและกฎหมายพิเศษและมีความอิสระและการคลังที่แน่นอน

จากความหมายสรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การที่รัฐบาลในส่วนกลางยินยอมที่จะมอบ หรือการกระจายอำนาจบางส่วน หรือทั้งหมดของตนเองไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการบริหารท้องถิ่นของตนเอง เพื่อให้การบริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นไปด้วยความรวดเร็ว สะดวก และมีประสิทธิภาพ โดยใช้งบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง แต่รัฐบาลในส่วนกลางยังอาจสงวนอำนาจบางอย่างในการตัดสินใจไว้ ดังนั้นการปกครองท้องถิ่นจึงเป็นการปกครองตนเองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เฉพาะในขอบเขตที่ส่วนกลางมอบหมายอำนาจให้ทำนั้น

2.2 สาระสำคัญของหลักการปกครองท้องถิ่น

โกวิทช์ พวงงาม (2548:30) ได้สรุปสาระสำคัญของหลักการปกครองท้องถิ่น มีดังนี้

1. อาจมีรูปแบบหน่วยการปกครองท้องถิ่นหลายรูปแบบตามความแตกต่างของความเจริญ ประชากร หรือขนาดพื้นที่
2. ต้องมีอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม
3. หน่วยงานการปกครองท้องถิ่นต้องมีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครองตนเองโดยสิทธินี้แบ่งออกเป็นสองประเภท คือ
 - 3.1 สิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 3.2 สิทธิในการกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่

4. มืองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและปกครองตนเอง คือมืองค์กรฝ่ายบริหารและองคค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ

5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น

จากการศึกษาถึงแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น จึงสามารถสรุปได้ดังนี้ (ชูศักดิ์ เทียงตรง 2548: 6-7)

1. การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถานบันฝึกสอนการเมืองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกรู้ว่าตนมีความเกี่ยวพันกับการมีส่วนร่วม ได้ส่วนเสียในการปกครองการบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบและห่วงใยต่อโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนให้ดุลยพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจกรรมของท้องถิ่น นับได้ว่าการเป็นผู้นำในท้องถิ่นจะได้ใช้ความรู้ความสามารถบริหารงานท้องถิ่น เกิดความคุ้นเคย มีความชำนาญชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

2. การปกครองท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) หัวใจการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน การปกครองตนเอง คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นอาจได้รับการเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจจากประชาชนแล้วผู้บริหารจะต้องฟังเสียงประชาชนด้วย วิถีทางประชาธิปไตยต่าง ๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (Referendum) ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตน นอกจากนี้ การปกครองตนเองในรูปของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริงหรือการกระจายอำนาจไปในระดับต่ำสุด คือ รากหญ้า (Grass Roots) ซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยมีหลายองค์ประกอบ แต่องค์ประกอบที่สำคัญก็คือ การขาดมาตรฐานในท้องถิ่น

3. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาระยะของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแบ่งเบาระยะของรัฐบาลเนื่องจากความจำเป็นบางประการ ดังนี้

3.1 การกิจของรัฐบาลมีอยู่หลายอย่าง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ตามความเจริญเติบโตของบ้านเมือง

3.2 รัฐบาลมีอาจดำเนินการในการสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน การแก้ปัญหาหรือการจัดบริการโครงการในท้องถิ่น โดยรูปแบบที่เหมือนกันย่อมไม่บังเกิดผลสูงสุด ท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและเข้าใจปัญหาได้ดีกว่าผู้ซึ่งไม่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด

4. กิจกรมบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้น ไม่เกี่ยวกับท้องถิ่นอื่นและไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศโดยรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าวเอง ดังนั้น หากมีหน่วยการปกครองท้องถิ่นแล้วรัฐบาลจะต้องรับภาระการดำเนินการทุกอย่างและไม่แน่ว่าจะสนองความต้องการของท้องถิ่นถูกจุดหรือไม่รวมทั้งจะต้องดำเนินการเฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ ไม่เกี่ยวกับท้องถิ่นอื่น หากได้จัดให้มีการปกครองท้องถิ่นเพื่อดำเนินการเองแล้วภาระของรัฐบาลก็ผ่อนคลายไป รัฐบาลจะมีหน้าที่เพียงแค่ควบคุม ดูแลเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ท้องถิ่นมีมาตรฐานในการดำเนินงานยิ่งขึ้น การแบ่งเบาภาระทำให้รัฐบาลมีเวลาที่จะดำเนินการในเรื่องที่สำคัญหรือกิจการใหญ่ระดับชาติอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวม ความคับคั่งของภาระหน้าที่ต่าง ๆ ที่รวมอยู่ที่ส่วนกลางจะลดน้อยลงรวมทั้งความคล่องตัวในการดำเนินงานของส่วนกลางจะมีมากขึ้น การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหาแยกต่างกันไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุดและสอดคล้องกับความต้องการประชาชน ก็ต้องเป็นผู้ซึ่งรู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารงานจึงจะเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องเสียเวลาเสนอเรื่องขออนุมัติไปยังหน่วยเหนือขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารงานให้เสร็จสิ้นลงภายในท้องถิ่นนั่นเอง ไม่ต้องสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น การปกครองท้องถิ่น เป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมต้องเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การได้รับการเลือกตั้งสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตนและยังเป็นการฝึกฝนทักษะทางการเมืองการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

2.3 องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

ระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ คือ (อุทัย หิรัญโต 2549: 22)

1. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่าหากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

2. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชนจึงได้มีกฎหมายที่กำหนดพื้นที่และระดับหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ (FAO) องค์การการศึกษาและวัฒนธรรม (UNESCO) องค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักกิจการสังคม (Bureau of social Affair) ได้ให้ความเห็นว่าหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่ต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้และบุคลากร เป็นต้น

3. การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐเป็นสำคัญ

4. องค์กัรนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติมีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบายออกกฎ ข้อบังคับควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ

5. การเลือกตั้ง สมาชิกองค์กัรหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6. อิสระในการปกครองท้องถิ่น สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ

7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บภาษี เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญหน้าก้าวหน้าต่อไป

8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงตกอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยส่วนรวม โดยการมีอิสระในการ

ดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้ได้หมายความว่ามิอิสระเต็มที่ทีเดียว คงหมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินการ เท่านั้น เพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตย

2.4 ข้อเสนอแนะต่อการปกครองท้องถิ่น

จอห์น มิลล์ (อ้างในธนเนศวร์ 2547: 67) ได้เสนอข้อเสนอที่มีประโยชน์ต่อการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. รัฐบาลกลางใช้เวลาไปกับกิจการของท้องถิ่นมากเกินไป ซึ่งอาจจะสร้างปัญหาแทนที่จะแก้ปัญหาได้
2. รัฐบาลกลาง รัฐสภา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทเพียงใด ควรมีการกำหนดและแบ่งชัดเจนแน่นอนรวมถึงเรื่องการดูแลกิจการท้องถิ่นและงบประมาณ อย่างไรก็ตามอย่างไรให้นำงบประมาณไปใช้ในการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะและสติปัญญาของประชาชน
3. ประชาชนในท้องถิ่นควรมีบทบาทในการแต่งตั้ง ตรวจสอบและควบคุมการทำงานผู้บริหารท้องถิ่น รวมถึงการกำหนดนโยบายและควบคุมงบประมาณด้วย
4. ความสำคัญของการดำรงอยู่อย่างเสรีของสถาบันต่าง ๆ โดยความเสรีเหล่านี้จะเป็นการให้การศึกษาเกี่ยวกับสาธารณะแก่พลเมืองและสถาบันการบริหารท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการศึกษาเรียนรู้ของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ก็คือการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง
5. หลักการของการบริหารระดับท้องถิ่นกับระดับชาติไม่ต่างกัน เช่น หลักในการเลือกตั้ง การมีคณะกรรมการหลายชุดดูแลปัญหาคนละอย่าง ไม่ขึ้นตรงต่อกันและขาดความเป็นเอกภาพและไม่มีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน
6. การบริหารแต่ละท้องถิ่นควรมีลักษณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่ควรมีคณะกรรมการหลายชุดดูแลปัญหาคนละอย่าง ไม่ขึ้นตรงต่อกันและขาดความเป็นเอกภาพและไม่มีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน
7. การจัดแบ่งภารกิจระหว่างท้องถิ่นและของรัฐบาลกลางนั้นหลักการคือ แม้งานทุกอย่างจะเป็นเรื่องโดยตรงของคนในท้องถิ่นและดำเนินการ โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ก็มิบางครั้งก็คือเป็นงานระดับชาติด้วยเพราะเป็นงานที่มีความสำคัญต่อชาติ และผลประโยชน์ทุกฝ่าย รัฐบาลกลางควรรวบรวมศูนย์ข้อมูลและองค์ความรู้ต่าง ๆ พร้อมให้คำชี้แนะ
8. การศึกษาสังคมและการเมืองของพลเมืองนั้นต้องเปิดโอกาสให้พลเมืองได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาททางการเมืองมากที่สุด และเพื่อให้รัฐบาลไม่เสียเวลากับงานท้องถิ่น

นอกจากนี้คือน ศรีทองสุข (2546) ได้เขียนบทความเรื่องเหลียวหลังแลหน้าการปกครองท้องถิ่นไทยและวิสัยทัศน์ในอนาคต โดยได้ประเมินจากข้อดีข้อเสียของการปกครองท้องถิ่นและได้เสนอแนะไว้ว่า การที่ความเป็นชุมชนเดิมอาจไม่สอดคล้องกับรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่ถูกสร้างขึ้นมา ดังนั้นการปกครองท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่ละเลยเสียไม่ได้ ในการพิจารณาที่จะกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และการทำให้ท้องถิ่นเข้าใจพื้นฐานของการปกครองท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นการนำไปสู่ความรู้สึกมีส่วนร่วมและตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทของตน โดยเฉพาะการสร้างลักษณะเชิงรุกให้ประชาชนเป็นฝ่ายตื่นตัว อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในระยะยาวได้

3. แนวคิดเกี่ยวกับประชาสังคม

ประชาสังคม : คำ ความคิด และความหมายคำว่า "ประชาสังคม" มาจากภาษาอังกฤษว่า Civil Society และมีผู้ใช้คำภาษาไทยเทียบเคียงกันหลายคำ อาทิ "สังคมประชาธรรม" (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม) "สังคมนายรุ้ง" (เสนห์ จามริก) "วิถีประชา"(ชัยอนันต์ สมุทวณิช ใช้คำนี้โดยมีนัยยะของคำว่า Civic movement) "อารยสังคม" (อเนก เหล่าธรรมทัศน์) และ"สังคมเข้มแข็ง"(ธีรยุทธ บุญมี) เป็นต้น ทั้งนี้ นักคิดสำคัญ ๆ ของสังคมไทยได้อธิบายขยายความคำว่า "ประชาสังคม" หรือ Civil Society นี้ในบริบทเงื่อนไขและการให้น้ำหนักที่แตกต่างกัน อันพอรวบรวมในเบื้องต้นได้ดังนี้

ประเวศ วะสี นับเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจุดประกายการคิดถกเถียง ในเรื่อง "ประชาสังคม" ให้มีความเข้มข้นอย่างมากในช่วงระยะ 5-6 ปีที่ผ่านมา โดยผ่านงานเขียนชิ้นสำคัญคือ "สังคมสมานุภาพและวิชชา" โดยในงานเขียนดังกล่าวประกอบกับบทความย่อย ๆ และการแสดงปาฐกถาและ การอภิปรายในที่ต่าง ๆ พอประมวลเป็นความคิดรวบยอดได้ว่า ในสภาพของสังคมไทยปัจจุบัน ภาคส่วนหลัก (Sectors) ของสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างมากคือ ภาครัฐ หรือ "รัฐสมานุภาพ" และภาคธุรกิจเอกชนหรือ "ธนาสมานุภาพ" ซึ่งปรากฏการณ์นี้ส่งผลทำให้สังคม ขาดดุลยภาพและเกิดความด้าหลังในการพัฒนา ของฝ่ายประชาชนหรือ ภาคสังคม ซึ่งเรียกว่า "สังคมนานุภาพ" ดังนั้นการนำเสนอแนวคิดของ ศ.นพ.ประเวศ วะสี จึงมุ่งไปที่การทำอะไรที่จะเกื้อหนุนให้ภาคสังคมหรือภาคประชาชนมีความเข้มแข็งและเกิดดุลยภาพทางสังคมขึ้น ที่เรียกว่าเป็น "สังคมสมานุภาพ" โดยนัยยะนี้ ศ.นพ.ประเวศ วะสี เชื่อว่า จะต้องพัฒนาให้เกิดความเข้มแข็งที่ชุมชน (Community Strengthening) (ประเวศ วะสี 2536) จนเกิดคำขยายความตามมา อาทิ ชุมชนเข้มแข็ง ความเป็นชุมชน เป็นต้น ดังการให้ความหมายของการเป็น "ชุมชน" ในที่นี้ ว่าหมายถึง "การที่ประชาชนจำนวนหนึ่งมี วัตถุประสงค์ร่วมกัน มีอุดมคติร่วมกันหรือมีความเชื่อร่วมกันในบางเรื่อง มีการติดต่อสื่อสารกัน หรือมีการรวมกลุ่มกัน มีความ

เอื้ออาทรต่อกัน มีความรัก มีมิตรภาพ มีการเรียนรู้ร่วมกันในการ ปฏิบัติบางสิ่งบางอย่างและมีระบบการจัดการในระดับกลุ่ม" (ประเวศ วะสี 2539) ซึ่งโดยนัยยะนี้ประชาสังคมที่เข้มแข็ง ต้องมีรากฐานที่เกิดจากการมีชุมชนที่หลากหลายและเข้มแข็งด้วยมีข้อพึงสังเกตสำคัญต่อเรื่องการเกี่ยวพันภาคสังคม ที่เสนอแนวคิดในเชิงกลยุทธ์ที่ว่าด้วย "ความร่วมมือเบญจภาคี" (ต่อมาใช้คำว่า "พหุภาคี") โดยมองว่าชุมชนในปัจจุบันอ่อนแอมาก การที่จะทำให้ชุมชน มีความเข้มแข็งได้นั้นจะต้องเกิดจากความร่วมมือและการทำงานร่วมกันของภาคสังคมต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนด้วย "สังคมสมานภาพ" จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยกระบวนการถักทอความรักของคนในสังคมของคนในชุมชน ถักทอทั้งแนวดิ่ง อันหมายถึง โครงสร้างอำนาจที่เป็น ทางการและแนวนอนซึ่งหมายถึงพันธมิตร/เพื่อน/เครือข่ายเข้าหากัน ซึ่งหากพิจารณาจากประเด็นนี้ การให้ความหมายหรือความสำคัญของ "ประชาสังคม" ของ ศ.นพ. ประเวศ วะสี นั้น มิได้กล่าวถึง"การปฏิเสธรัฐ" หรือ State Disobedience แต่อย่างใด

ธีรยุทธ บุญมี และ อเนก เหล่าธรรมทัศน์ สองนักคิดทางสังคมคนสำคัญ ที่ได้ให้ความสนใจกับเรื่อง "ประชาสังคม" อย่างมากเช่นเดียวกัน อ.ธีรยุทธ มองว่าการแก้ปัญหา พื้นฐานทางสังคมนั้นควรให้ความสำคัญกับ "พลังที่สาม" หรือพลังของสังคม หากแม้ว่าสังคมโดยรวมมีความเข้มแข็ง นักธุรกิจ นักวิชาชีพ นักศึกษา ปัญญาชนชาวบ้าน สามารถร่วมแรงร่วมใจกัน ผลักดันสังคม ปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐาน ก็จะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ สังคมที่เข้มแข็งในความหมายของ ธีรยุทธ บุญมี นั้น จะเน้นที่ลักษณะที่กระจัดกระจาย (Diffuse) พลังทางสังคมที่มาจากทุกส่วน ทุกวิชาชีพทุกระดับ รายได้ ทุกภูมิภาคของประเทศ ซึ่งโดยนัยยะนี้ จะมีความแตกต่างจากแนวคิด"ประชาชนเป็นส่วนใหญ่" หรือ "อำนาจของประชาชน" ดังเช่นขบวนการ เคลื่อนไหวทางการเมืองในอดีตเป็นอย่างมาก (ธีรยุทธ บุญมี 2536)

อเนก เหล่าธรรมทัศน์ ได้ให้ความหมายของ "ประชาสังคม" หรือ "อารยสังคม" ที่ครอบคลุมทุกชนชั้นของสังคม เน้นเรื่องความสมานฉันท์ ความกลมเกลียว ความกลมกลืนในภาคประชาสังคมมากกว่าการดูที่ความแตกต่างหรือ ความแตกแยกภายใน อย่างไรก็ตามมุมมองของ ดร.อเนก เหล่าธรรมทัศน์ ได้ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับประเด็นของ "คนชั้นกลาง" "การมีส่วนร่วม" "ความผูกพัน" และ "สำนึกของความเป็นพลเมือง" กล่าวคือ "ประชาสังคม" โดยนัยยะนี้ มิได้หมายถึงความเป็นชุมชนของสังคมชนบทเท่านั้นแต่กิน ความรวม ไปถึงคนชั้นกลางภาคเมืองที่ไม่จำเป็นต้องมีความ สัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นเครือญาติหรือเป็น แบบคู่หน้า (face to face relationship) แต่เป็นความผูกพัน (bond) ของผู้คนที่หลากหลายต่อกันบนฐาน แห่งความร่วมมือและการแสวงหาการมีส่วนร่วม และด้วยสำนึกที่มีต่อความเป็นพลเมือง หรือ Citizenship นั่นเอง นอกจากนี้ ดร.อเนก เหล่าธรรมทัศน์ ยังได้ตั้งข้อสังเกตที่สำคัญถึงรากฐานของคนไทย และสังคมไทยว่า

คนไทยส่วนมากยังมีระบบวิธีคิดว่าตนเองเป็นไพล์ (client) หรือคิดแบบไพล์ ที่จะต้องมีมูลนายที่ดี โหยหากคนดี จึงมักขาดสำนึกของความเป็นพลเมืองและมองปัญหาในเชิง โครงสร้างไม่ออก อย่่างไรก็ตาม ดร.อเนก เหล่าธรรมทัศน์ ได้ให้ความสำคัญต่อการผลักดันให้เรื่อง "ประชาสังคม" กลายเป็นแนวคิดในเชิงอุดมการณ์ ทางสังคม "ผมขอเสนอให้เรื่อง Civil Society เป็นเรื่องของ อุดมการณ์ จะต้องมืค่าขึ้นมาก่อน ไม่มีค่าก็ไม่มีความคิด ไม่มีความคิดก็ไม่มีอุดมการณ์ เพราะฉะนั้นคำว่า Civil Societyต้องสร้างให้เป็น Concept อย่างเช่น วัฒนธรรมชุมชน.... จึงจะเห็น มิพลัง มีประโยชน์" (อเนก เหล่าธรรมทัศน์ 2539)

ชัยอนันต์ สมุทวณิช และ นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ เป็นนักคิดอีก 2 ท่านที่กล่าวถึง "ประชาสังคม" โดยเน้นที่การปรับใช้บริบท ของสังคมไทยค่อนข้างมาก โดยที่ ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช มองว่า "ประชาสังคม" หมายถึง ทุก ๆ ส่วนของสังคมโดยรวมถึงภาครัฐ ภาคประชาชน ด้วย ถือว่าทั้งหมด เป็น Civil Society ซึ่งแตกต่างจากความหมายแบบตะวันตกที่แยกออกมาจาก ภาครัฐ หรือนอกภาครัฐ แต่หมายถึงทุกฝ่ายเข้ามาเป็น partnership กัน (ชัยอนันต์ สมุทวณิช 2539) โดยนัยยะนี้ ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช ให้ความสำคัญกับ Civic movement หรือ "วิถีประชา" ที่เป็นการดำเนินกิจกรรม ของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ โดยเอาตัวกิจกรรมเป็นศูนย์กลางปราศจากการจัดตั้ง ดัง ข้อเสนอที่สำคัญใน เชิงยุทธศาสตร์การพัฒนา ในช่วงของการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 คือ Area-Function-Participation - AFP กล่าวคือจะต้องเน้นที่กระบวนการมีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรม การพัฒนาของ ทุกฝ่ายร่วมกันในระดับพื้นที่ (ย่อย ๆ) ซึ่งในที่นี้ อาจเป็นพื้นที่จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน หรือพื้นที่ในเชิงเศรษฐกิจ เช่น เขตพื้นที่ชายฝั่งทะเล ภาคตะวันออก เป็นต้น (ชัยอนันต์ สมุทวณิช 2539)

นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ ให้ความหมายของ "ประชาสังคม" ที่กว้างขวางและผนวกเอา แนวคิดที่กล่าว มาข้างต้น มาผสมผสานกันอย่างกลมกลืน กับบริบทของสังคมไทยว่า หมายถึง "การ ที่ผู้คนในสังคม เห็นวิกฤตการณ์ หรือสภาพปัญหาในสังคมที่สลัดซับซ้อนยากแก่การแก้ไข มี วัตถุประสงค์ร่วมกันซึ่งนำไปสู่การก่อจิตสำนึก (Civic consciousness) ร่วมกัน มารวมตัวกันเป็น กลุ่มหรือองค์กร (Civic group) ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน หรือภาคสังคม (ประชาชน) ในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกัน (Partnership) เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาหรือ กระทำการบางอย่างให้บรรลุ วัตถุประสงค์ ทั้งนี้ ด้วยความรัก ความสมานฉันท์ความเอื้ออาทรต่อกันภายใต้ระบบการจัดการโดย มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย (Civic network)" (ชูชัย ศุภวงศ์ 2540)

ทั้งนี้ นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ ยังได้เสนออีกว่าปัจจุบันขบวนการประชาสังคมของไทย ได้มีพัฒนาการและ ความเข้มแข็งเชื่อมโยงเครือข่ายกันมาก พอสมควร โดยเฉพาะเครือข่ายของ ชาวบ้านและเครือข่ายขององค์กรพัฒนาเอกชนต่าง ๆ ที่กำลังมีบทบาทสำคัญ ต่อกระบวนการ

แสวงหา ทางเลือกเพื่อการแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ ของสังคม เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาเอดส์ ปัญหาสาธารณสุข การทำเกษตรทางเลือก เป็นต้น อย่างไรก็ตาม นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ ได้ตั้งข้อสังเกตที่สำคัญไว้ว่า ในเงื่อนไขของสังคมไทยปัจจุบันยังคงมีกระแสเห็นยวร้ายที่จะคุกคามให้กระบวนการสร้างความเข้มแข็งของสังคมเติบโตขึ้น อันได้แก่ ระบบพรรคการเมือง รัฐไทยและระบบราชการ ระบบการศึกษา ความสัมพันธ์แบบแนวดิ่ง และสื่อมวลชนที่ขาดอิสระเป็นต้น (ชูชัย ศุภวงศ์ 2540)

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม นักคิดนักพัฒนาอาวุโสอีกท่านหนึ่ง ซึ่งมีบทบาททางความคิด และการเชื่อมโยงภาคีต่าง ๆ ของสังคมเพื่อ การพัฒนามาอย่าง ต่อเนื่อง ได้ให้ความหมายของ "ประชาสังคม" ว่าหมายถึง "สังคมที่ประชาชนทั่วไป ต่างมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิต ของประชาชน โดยอาศัยองค์กร กลไก กระบวนการ และกิจกรรมอันหลากหลายที่ประชาชนจัดขึ้น" โดยนัยยะของความหลากหลาย ขององค์กรนี้ไม่ว่า จะเป็น กลุ่ม องค์กร ชมรม สมาคม ซึ่งล้วนแต่มีบทบาทสำคัญต่อการผลักดันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งสิ้น จึงเป็นเสมือน "สังคม" ของ "ประชา" หรือ Society ของ Civil นั่นเอง อย่างไรก็ตาม คุณไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ยังเสนอต่ออีกด้วยว่า "ประชาสังคม" นั้นเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ที่ไม่ใช่ภาครัฐ ซึ่ง ดำเนินงานโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายและก็ไม่ใช่ภาคธุรกิจซึ่งดำเนินงานโดยมุ่งหวังผลกำไรเป็นสำคัญจากตัวอย่าง ความหมาย และแนวคิดข้างต้นจะ เห็นถึงความต่าง ความเหมือน และการวางน้ำหนักในการอธิบายที่แตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตาม จะสังเกตได้ว่าคำอธิบายจากนักคิด นักวิชาการของไทย ในข้างต้น เป็นคำอธิบายที่วางอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์หรือ บริบทของ สังคมไทยร่วมสมัย (Contemporary Situation) อีกทั้งยังมีลักษณะของ ความคาดหวังต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ในอนาคตทั้งสิ้น ซึ่งที่จริงปรากฏการณ์นี้ ก็ไม่ต่างไปจากประเทศในซีกโลกตะวันตกแม้แต่น้อย อย่างไรก็ตาม ความเคลื่อนไหว เรื่องประชาสังคมในประเทศตะวันตกนั้น ก้าวหน้าและเป็นรูปธรรมกว่าในเมืองไทยมากนัก อีกทั้งกระแสการรื้อฟื้น "ความเป็นประชาคม" หรือ "ความเป็นชุมชน" ในความหมายใหม่ นั้นดูจะเป็นทางออกที่ลงตัวสำหรับสังคมที่มีความพร้อมของ "พลเมือง" จริง ๆ หากพิจารณาถึงความลึกซึ้ง ของแนวคิดภายใต้กระแสการสร้างชุมชนดังกล่าว จะพบว่า ชุมชนในที่นี้ หมายถึงชุมชนแห่งสำนึก (Conscious community) ที่สมาชิกของชุมชน ต่างเป็นส่วนหนึ่งของระบบ โดยรวมที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น อาจจะด้วยพื้นฐานของระบบคุณค่าเก่าหรือ เป้าประสงค์ใหม่ของการเข้ามาทำงาน ร่วม ดังนั้น คำว่า "ประชาคม" หรือ "ชุมชน" จึงอาจมีขนาด และลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ตั้งแต่บริษัทขนาดเล็ก บริษัทหนึ่ง ถนนสายหนึ่ง หมู่บ้าน ๆ หนึ่ง เมือง ๆ หนึ่ง หรือกลุ่มสนใจเรื่อง ๆ หนึ่ง เป็นต้น ความเป็นชุมชนจึงมีลักษณะ เป็นพลวัตที่บุคคล และกลุ่มคนต่างมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่สนใจ ร่วมกัน มีความสัมพันธ์และตัดสินใจร่วมกัน

โดยมีพันธะ เชื่อมโยงกับระบบใหญ่ บนพื้นฐานแห่งความเป็นอยู่ที่ร่วมกันและหัวใจสำคัญอันหนึ่งที่จะเป็นเงื่อนไขของการสร้าง ความเป็นชุมชนที่แข็งแกร่งก็คือ การสื่อสาร (Communication) นั่นเอง กระแสการรื้อฟื้นชุมชนเป็นกระแสที่เกิดขึ้นท่ามกลางวิกฤติที่โครงสร้างของชาติไม่สามารถเข้ามาจัดการได้ ในขณะเดียวกัน ความเป็นเสรีชน ก็อ่อนแอเกินไป ต่อวิกฤติที่สลับซับซ้อน การเกิดขึ้นของชุมชนไม่ใช่การสร้างให้เกิดขึ้น หากแต่เป็นเพราะความจำเป็นที่ต้องเกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อเข้ามา เติมเต็มช่องว่างระหว่างรัฐและพลเมือง

4. ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

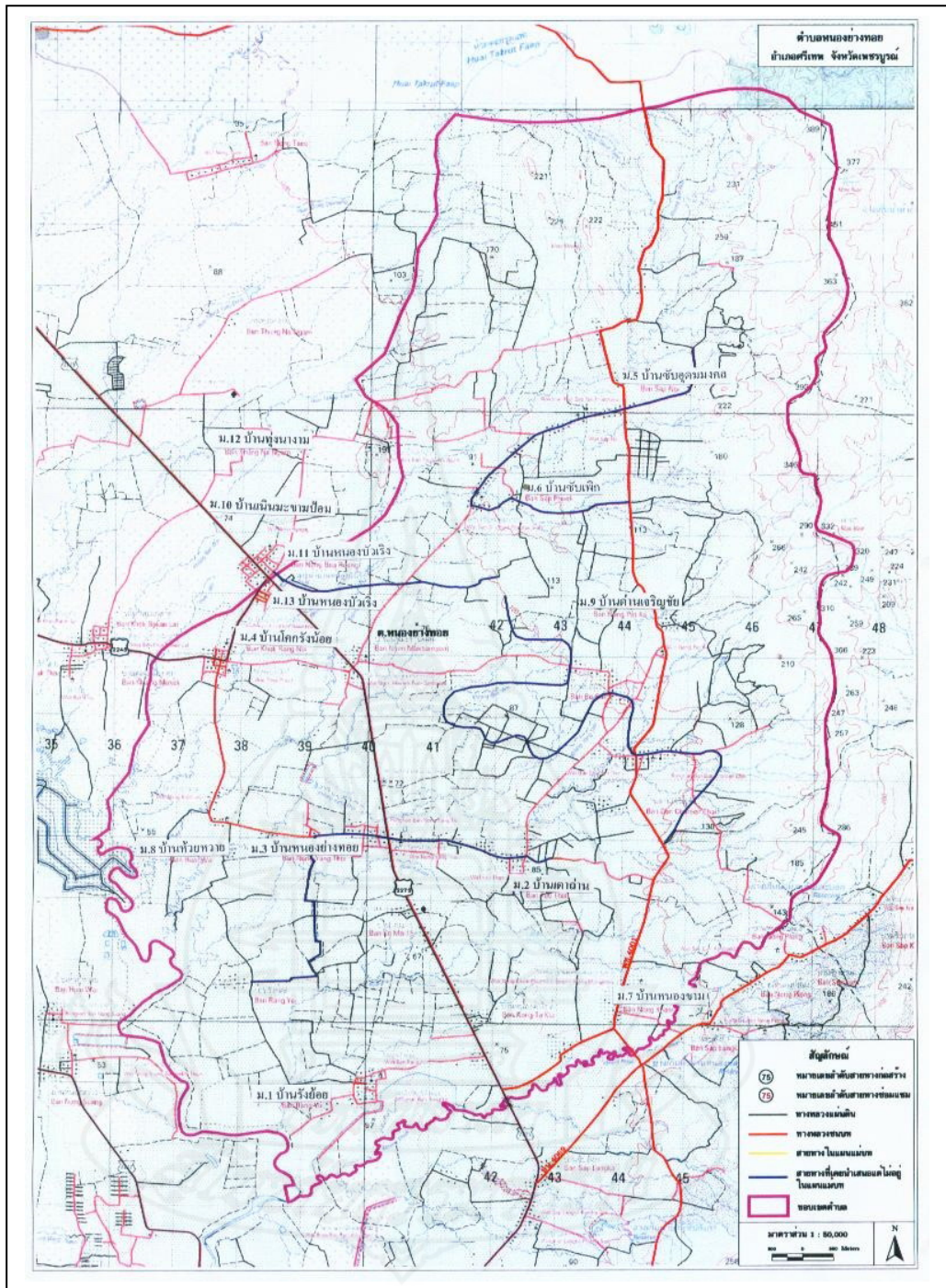
ประวัติตำบลหนองย่างทอย

ตำบลหนองย่างทอย แยกมาจากหมู่ 10 ตำบลศรีเทพ พ.ศ. 2510 เป็นตำบลที่มีประชากรสัญจรไปมามากมาย ถนนส่วนใหญ่ จะติดกับ หนอง คลอง บึง อยู่เป็นจำนวนมาก และมีต้นยางใหญ่อยู่มากมาย มีสิ่งขึ้น ไปทำรังเป็นจำนวนมาก ทำให้ชาวบ้านแถวนี้มีอาชีพดกทอยผึ้งขายเป็นหลัก โดยมีวิธีดังนี้ เอาไม้ไผ่มาเหลาแหลม ๆ แล้วดกทอยต้นยางใหญ่ ทำเป็นบันไดขึ้น เพื่อไปเอาผึ้งลงมา ส่วนคนที่เหลือก็จะข่างเนื้อไว้รอ คนส่วนใหญ่จึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านหนองย่างทอย”

ที่ตั้งและอาณาเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย เป็นตำบลหนึ่งในจำนวน 8 ตำบลของอำเภอศรีเทพ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอศรีเทพ ห่างจากอำเภอศรีเทพ สายทางหลวง หมายเลข 2275 ระยะทาง 27 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดเพชรบูรณ์ ประมาณ 176 กิโลเมตร พื้นที่รับผิดชอบประมาณ 101.2 ตารางกิโลเมตร หรือ 63,250 ไร่ ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมทั้งตำบลจำนวน 13 หมู่บ้าน และมีอาณาเขตติดต่อกับตำบลและอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

- | | | |
|---------------|-----------|---|
| - ทิศเหนือ | ติดต่อกับ | ตำบลนาสนุ่น อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ |
| - ทิศใต้ | ติดต่อกับ | ตำบลเกาะรัง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี |
| - ทิศตะวันออก | ติดต่อกับ | ตำบลเกาะรัง อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี |
| - ทิศตะวันตก | ติดต่อกับ | ตำบลคลองกระจิง อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ |



ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงอาณาเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของตำบลหนองย่างทอย ส่วนมากจะเป็นที่ราบ มีที่ดอน เป็นบางส่วนบางหมู่บ้านที่ดินติดต่อกับภูเขา ได้แก่ บ้านซำอุดมมงคล และหมู่ที่ 9 บ้านด่านเจริญชัย และ หมู่ที่ 7 บ้านหนองขาม บริเวณที่ราบลุ่มส่วนใหญ่ประชากรจะปลูกพืชไร่มีแม่น้ำและลำคลองไหลผ่าน

สภาพของดินแบ่งตามลักษณะภูมิประเทศได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

- กลุ่มดินนา มีกระจายอยู่ทั่วไปจำนวนมากบริเวณหมู่ที่ 3,4,7,8,10,11,12,13 มีความเหมาะสมต่อการปลูกข้าว ผักสวนครัว สวนผักผลไม้ เป็นต้น
- กลุ่มดินไร่ มีจำนวนมากบริเวณหมู่ที่ 1,2,7,9 เป็นเนื้อดินร่วนปนทราย มีความเหมาะสมต่อการปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ถั่วต่าง ๆ

ตารางที่ 2.1 ประชากร (ข้อมูลประชากรจากทะเบียนราษฎร ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2554)

หมู่ ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อผู้ใหญ่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านรังย้อย	นายสมศักดิ์ กระจ่างจันทร์	208	414	393	807
2	บ้านโชคชัย(เตาถ่าน)	นางบุญทำ จันทร์เที่ยง	160	299	273	572
3	บ้านหนองย่างทอย	นางเกษมณี เต๋อดิน	532	1,010	1,000	2,010
4	บ้านโคกรังน้อย	นายประมวล สุวรรณภา	242	396	405	801
5	บ้านซำอุดมมงคล	นายละมาน เจริญ	178	323	300	623
6	บ้านซำเพ็ก	นายเฉย เกตุขุนทด	138	234	212	447
7	บ้านหนองขาม	นายเย็น ปิ่นรัมย์	138	204	239	443
8	บ้านห้วยหวาย	นายเดชา ปานสีทอง	124	220	218	438
9	บ้านด่านเจริญชัย	นางประทีป อยู่รินทร์	300	456	474	930
10	บ้านเนินมะขามป้อม	นายสามารถ รานอก	230	372	395	767
11	บ้านหนองบัวเริง	นายอาจหาญ แก้วนิล	175	325	328	653
12	บ้านทุ่งนางงาม	นายโชติ อินทะโชโต	65	136	116	252
13	บ้านหนองบัวเริง	นายนิยม จันทร์ประทักษ์	182	368	397	765
รวม			2,672	4,758	4,750	9,508

สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ ของตำบลหนองย่างทอย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นส่วนใหญ่ ประกอบด้วย กสิกรรม การปศุสัตว์ การประมง และการรับจ้าง

กสิกรรม พบว่าประชากรส่วนใหญ่ เพาะปลูกพืชไร่ ถือได้ว่าเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก ของตำบล รองลงมาได้แก่ การปลูกข้าว งาม ไม้ผล เป็นต้น

การประมง มีบ่อเพาะเลี้ยงปลา และหาเลี้ยงตามแหล่งธรรมชาติ

รับจ้าง มีการเพิ่มอัตราการหางานรับจ้างมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการประกอบอาชีพด้าน กสิกรรมไม่ได้ผลเท่าที่ควร ประกอบกับงานด้านอุตสาหกรรม ได้ขยายตัวมากขึ้นในเมืองใหญ่ ๆ ตลาดแรงงานเปิดกว้าง ส่วนใหญ่หางานรับจ้างด้านการใช้แรงงานก่อสร้าง งานฝีมือในโรงงาน และงานรับจ้างสถานการณืค้าทั่วไป

สัตว์เลี้ยง โคนม โคนเนื้อ ปัจจุบันเริ่มมีผู้สนใจในอาชีพนี้ขึ้นเรื่อย ๆ และในอนาคต น่าจะเพิ่มจำนวนผู้เลี้ยงกันมากขึ้น เพราะในปัจจุบันเริ่มมีผู้สนใจในอาชีพ ด้านปศุสัตว์มากขึ้น

หน่วยธุรกิจในเขตตำบลหนองย่างทอย

- บั๊มน้ำมันและก๊าซ	จำนวน	2	แห่ง
- โรงสี	จำนวน	4	แห่ง
- ร้านซ่อมรถยนต์	จำนวน	4	แห่ง

สภาพทางสังคม

ตารางที่ 2.2 การศึกษา

สถานบริการด้าน การศึกษา	จำนวน (แห่ง)	ชื่อสถานศึกษา	จำนวน		
			ชาย	หญิง	รวม
1.ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4	1.ศพด. โรงเรียนบ้านหนองย่าง ทอย	32	35	67
		2.ศพด. โรงเรียนบ้าน โครังน้อย	43	34	80
		3.ศพด. โรงเรียนบ้านรังช้อย	14	20	34
		4.ศพด. โรงเรียนบ้านชันน้อย	13	10	23
		พัฒนา			

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

สถานบริการด้าน การศึกษา	จำนวน (แห่ง)	ชื่อสถานศึกษา	จำนวน		
2. โรงเรียน ประถมศึกษา	2	1. โรงเรียนบ้านด่านเจริญชัย	34	20	54
		2. โรงเรียนบ้านรังย้อย	45	51	96
3. โรงเรียนมัธยมศึกษา	3	1. โรงเรียนบ้านหนองย่างทอย	255	246	501
		2. โรงเรียนบ้านซับน้อยพัฒนา	66	59	125
		3. โรงเรียนบ้านโคกรังน้อย	261	200	461
4. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง ทั้งหมด 62 คน					

ตารางที่ 2.3 สถาบันและองค์กรทางศาสนา

ประเภทศาสนสถาน	จำนวน (แห่ง)	ชื่อศาสนสถาน	ที่ตั้ง (หมู่ที่)
1. วัด	16	1. วัดรังย้อย	1
		2. วัดเต่าถ่าน	2
		3. วัดหนองย่างทอย	3
		4. วัดเขารู	4
		5. วัดโคกรังน้อย	4
		6. วัดซับอุดมมงคลธรรม	5
		7. สำนักสงฆ์วัดเขาซับน้อย	5
		8. วัดซับเพ็ก	6
		9. วัดหนองขามพุทธเฉลิมมหายามงคล	7
		10. วัดหนองกระทุ่ม	8
		11. วัดหนองเป็ดก่า	9
		12. วัดด่านเจริญชัย	9
		13. วัดเนินมะขามป้อม	10
		14. วัดพุทธมงคล	10
		15. วัดหนองบัวเริง	11
		16. วัดเขาทุ่งนางาม	12

สาธารณสุข

- | | | | |
|--------------------------------------|-------|----|-----------------------------------|
| 1. โรงพยาบาลของรัฐ | จำนวน | 1 | แห่ง |
| - โรงพยาบาลอำเภอศรีเทพ | | | |
| 2. สถานีอนามัยประจำตำบล | จำนวน | 1 | แห่ง |
| - สถานีอนามัยตำบลหนองย่างอย | | | |
| 3. ร้านขายยาปัจจุบัน | จำนวน | 2 | แห่ง |
| - คลินิกทศพร | | | |
| - คลินิกหมอแมว | | | |
| 4. ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานประจำหมู่บ้าน | จำนวน | 13 | แห่ง คือ หมู่ที่ 1 ถึง หมู่ที่ 13 |
| 5. อัตราמיและใช้ส้วมราดน้ำร้อยละ | 95 % | | |

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- | | | | |
|----------------------------------|-------|---|------|
| สถานีตำรวจ (ที่พักสายตรวจ) | จำนวน | 1 | แห่ง |
| สถานีดับเพลิง (รถบรรทุกน้ำ อบต.) | จำนวน | 1 | แห่ง |

การคมนาคม

ทางหลวงหมายเลข 2275 (ลาดยางแอสฟัลต์) เชื่อมระหว่าง อำเภอวิเชียรบุรี - อำเภอชัยบาดาล 1 สาย ถนน รพช. (ถนนลูกรัง) 1 สาย เชื่อมระหว่างหมู่ที่ 5,7,9

ถนนคอนกรีตในหมู่บ้าน

- | | | | |
|------------|-------|---|-----|
| หมู่ที่ 1 | จำนวน | 1 | สาย |
| หมู่ที่ 2 | จำนวน | 4 | สาย |
| หมู่ที่ 3 | จำนวน | 5 | สาย |
| หมู่ที่ 4 | จำนวน | 6 | สาย |
| หมู่ที่ 6 | จำนวน | 3 | สาย |
| หมู่ที่ 10 | จำนวน | 1 | สาย |
| หมู่ที่ 11 | จำนวน | 3 | สาย |
| หมู่ที่ 12 | จำนวน | 1 | สาย |
| หมู่ที่ 13 | จำนวน | 4 | สาย |

การโทรคมนาคม

- ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข จำนวน 1 แห่ง (ไปรษณีย์อนุญาต)
- ตู้โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 16 แห่ง

การไฟฟ้า

- มีไฟฟ้าครบทั้ง 13 หมู่บ้าน จำนวน 2,462 ครัวเรือน (ส่วนที่ขอขยายใหม่อยู่ระหว่างดำเนินการ)

แหล่งน้ำธรรมชาติ

- ลำน้ำ, ลำห้วย, คลอง จำนวน 9 สาย
 - 1. คลองลำพาก หมู่ที่ 1
 - 2. คลองห้วยเป็ด หมู่ที่ 1
 - 3. คลองเตาถ่าน หมู่ที่ 2
 - 4. คลองซบน้อย หมู่ที่ 5
 - 5. คลองบุญอินทร์ หมู่ที่ 12
 - 6. คลองซบเพ็ก หมู่ที่ 6
 - 7. คลองหนองขาม หมู่ที่ 7
 - 8. คลองด่านเจริญชัย หมู่ที่ 9
 - 9. คลองชะเอม หมู่ที่ 12
- บึง, หนอง และอื่น ๆ จำนวน 2 แห่ง

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- ฝาย จำนวน 34 แห่ง
- บ่อโยก จำนวน 61 แห่ง
- ประปา จำนวน 26 แห่ง
- ผนังกั้นน้ำ จำนวน 2 แห่ง

ข้อมูลอื่น ๆ**ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่**

ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ (แสดงทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ใน อบต.) ป่าไม้ในพื้นที่เขตป่าสงวนมีในหมู่ที่ 2, 5, 6, 9

มวลชนจัดตั้ง

- ลูกเสือชาวบ้าน 3 รุ่น จำนวน 362 คน
- กองหนุนเพื่อความมั่นคงของชาติ 1 รุ่น จำนวน 22 คน
- ไทยอาสาป้องกันชาติ 1 รุ่น จำนวน 100 คน
- อปป. 1 รุ่น จำนวน 50 คน
- อปพร. 2 รุ่น จำนวน 275 คน
- ตำรวจบ้าน 2 รุ่น จำนวน 54 คน

- ชรบ.	1	รุ่น	จำนวน	181	คน
- กองปราบอาสาร	1	รุ่น	จำนวน	18	คน
- ประมงอาสาร	1	รุ่น	จำนวน	1	คน

ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

การรวมกลุ่มของประชาชน

รวมกลุ่มทุกประเภท จำนวน 23 กลุ่ม

แยกประเภทกลุ่ม

- กลุ่มอาชีพ	จำนวน	14	กลุ่ม
- กลุ่มออมทรัพย์	จำนวน	9	กลุ่ม
- กลุ่มอื่น ๆ	จำนวน	-	กลุ่ม

จุดเด่นของพื้นที่

- พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลหนองย่างทอย เป็นพื้นที่เหมาะในการทำพืชไร่และเลี้ยงสัตว์
- มีอุตสาหกรรมหล่อเทเสาคอนกรีต ที่หมู่ 7
- มีแหล่งทรัพยากรที่ควรอนุรักษ์ไว้ที่หมู่ 12 (วัดเขาทุ่งนางาม) และป่าไม้หมู่ที่ 5,9
- มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ของหมู่บ้านเอาไว้ ประเพณีบุญบั้งไฟ หมู่ที่ 11

ข้อมูลวัฒนธรรม ประเพณี โบราณวัตถุ โบราณสถานที่สำคัญ

- ประเพณีบุญบั้งไฟ หมู่ที่ 11,13
- ประเพณีเลี้ยงเจ้าบ้าน
- ประเพณีบวงสรวงเจ้าพ่อศรีเทพ
- ประเพณีก่อพระทราย เทศการสงกรานต์
- ประเพณีเข้าพรรษา-ออกพรรษา

ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของท้องถิ่น

โครงสร้างและกระบวนการบริหารงานบุคคล

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย มีโครงสร้าง ดังนี้

- คณะผู้บริหาร	จำนวน	4	คน
- สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	26	คน
- พนักงานส่วนตำบล	จำนวน	10	คน
- ลูกจ้างประจำ	จำนวน	2	คน
- พนักงานจ้าง	จำนวน	24	คน

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย แบ่งส่วนราชการเป็น 7 ส่วน ดังนี้

- สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
- ส่วนการคลัง
- ส่วนโยธา
- ส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- ส่วนสาธารณสุข
- ส่วนสวัสดิการสังคม
- ส่วนส่งเสริมการเกษตร

มีการบริหารโดยระบบคณะผู้บริหาร มีพนักงานส่วนตำบลเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบายที่คณะผู้บริหารกำหนด ตามแนวทางการต้องการของประชาชนและส่วนราชการอื่นมอบหมาย

จำนวนบุคลากร จำนวน 36 คน

- ตำแหน่งในสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	10	คน
- ตำแหน่งในส่วนการคลัง	จำนวน	5	คน
- ตำแหน่งในส่วนโยธา	จำนวน	1	คน
- ตำแหน่งในส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	จำนวน	12	คน
- ตำแหน่งในส่วนสาธารณสุข	จำนวน	5	คน
- ตำแหน่งในส่วนสวัสดิการสังคม	จำนวน	2	คน
- ตำแหน่งในส่วนส่งเสริมการเกษตร	จำนวน	-	คน

ระดับการศึกษาของบุคลากร

- ประถมศึกษา	จำนวน	1	คน
- มัธยมศึกษาตอนต้น	จำนวน	1	คน
- มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	จำนวน	5	คน
- อนุปริญญาตรี	จำนวน	3	คน
- ปริญญาตรี	จำนวน	22	คน
- ปริญญาโท	จำนวน	3	คน

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย

ประจำปีงบประมาณ 2553 จำนวน 26,597,493.25 บาท
แยกเป็น

- รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลเก็บเอง	จำนวน 11,767,964.70 บาท
- รายได้ที่ส่วนราชการต่าง ๆ จัดเก็บให้	จำนวน 153,362.06 บาท
- เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	จำนวน 14,676,166.49 บาท

รายชื่อสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย

1. นายกฤษณะ กระจ่างจันทร์	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 1
2. นายเจนณรงค์ จาดนอก	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 1
3. นายไต้ สุขชื่น	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 2
4. นายคำมัย สุขชื่น	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 2
5. นายสำเริง มหาลำเจียก	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 3
6. นายสมคลอง วงษ์ชัยสิทธิ์	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 3
7. นายเรวัต ธีหัวสระ	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 4
8. นายสมเกียรติ จิโนเชียว	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 4
9. นายสวาท ป่าโสม	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 5
10. นายสมใจ เภาสี	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 5
11. นายณรงค์ เศษโนนสังข์	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 6
12. นายสมควร ประเสริฐจันทิก	ตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 6
13. นายประเสริฐ กระจ่างจันทร์	ตำแหน่งรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 7
14. นายพรหม ม่วงสุข	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 7
15. นายเฉลียว ช้างโต	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 8
16. นายวลิตร นิมवास	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 8
17. นางหน้อย วังสัน	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 9
18. นายสรายุทธ พรหมภักดี	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 9
19. นางบัวหลั่น ทวีฤทธิ์	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 10
20. นายสุพัฒน์ หาญวิชา	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 10
21. นายบุญตรี บุตติชาติ	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 11
22. นายเขียน ชำนาญ	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 11
23. นางสาวบุญตา ขำยิ่งเกิด	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 12
24. นายธนู อยู่สูงเนิน	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 12
25. นายทองสุข เทียงไชสง	ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 13

26. นายบุญสร้อย สาระภี ตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 13

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คูศิตา แก้วสมบุญ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในกระบวนการทั้ง 4 ด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมด้านร่วมคิด ด้วยการพูดคุยปรึกษาหารือกับเพื่อนบ้านเกี่ยวกับการจัดทำโครงการ มีระดับการมีส่วนร่วมสูงสุด การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจด้วยการร่วมพิจารณาตัดสินใจกับประชาคมตำบลเพื่อจัดทำสาธารณะประโยชน์ในหมู่บ้าน การมีส่วนร่วมด้านร่วมปฏิบัติการตามโครงการด้วยการร่วมประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการและการชักชวนเพื่อนบ้านให้ร่วมกิจกรรมมีระดับการมีส่วนร่วมสูงสุด

ชัยฤทธิ์ เบนัญญาจ (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาตำบลบางตาเว อำเภอนองจิก จังหวัดปัตตานี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาคมในการพัฒนาตำบล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านตามลำดับ ดังนี้

1. ด้านความสนใจรับรู้ข่าวสาร
2. ด้านการประมวลปัญหาและความต้องการของตำบล
3. ด้านการเสนอความคิดเห็นด้านการพัฒนาตำบลต่อ อบต.
4. ด้านการติดตามกำกับผลการดำเนินงาน
5. ด้านการให้และรับประโยชน์ในโครงการ/กิจกรรม

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาคมในการพัฒนาตำบล ได้แก่ การเป็นประชาคมตามแนวของทางราชการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาตำบล ส่วน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบล ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาคมในการพัฒนาตำบล

กีฟ้า หนูยศ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอยะลา ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ โดยประชาชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 56) มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 70 และ ร้อยละ 80 ตามลำดับ ซึ่งปัจจัยที่มีผลอย่างสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ การได้รับการฝึกอบรม

เกี่ยวกับการเมืองการปกครองจากทางราชการการรับรู้ข่าวสารจากสื่อ และการพบปะสังสรรค์กับข้าราชการและนักการเมือง โดยตัวแปรเหล่านี้มีทิศทางของความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

วิเชียร บุราณรักษ์ (2548) ได้ศึกษากระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน ศึกษากรณี กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จ.อุตรธานี โดยนี้ได้มุ่งศึกษาปัจจัยและวิเคราะห์ถึงปัญหาอุปสรรค ของขบวนการการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน โดยการศึกษาพบว่าปัจจัยที่นำไปสู่การเกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน ได้เกิดจากปัจจัยภายนอกคือการต้องการแก้ไขปัญหาด้านโครงสร้าง โดยตอบโต้ปัญหาที่เกิดจากโครงการของภาครัฐอันนำไปสู่ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยภายใน อันได้แก่ วัฒนธรรมชุมชนการระดมทรัพยากร และโครงสร้างโอกาสทางการเมือง โดยพบว่าการเคลื่อนไหวได้กระทำหลากหลาย ซึ่งสะท้อนออกมาเป็นผลลัพธ์จากการเคลื่อนไหวทั้งในรูปแบบการปะทะข้อมูล ความรู้ ค่านิยม นำมาสู่การต่อรองการร่วมมือเสนอทางออก ซึ่งปัญหาอุปสรรคของขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน ประการแรกเกิดจากปัจจัยภายใน ได้แก่

1. ขบวนการยังขาดผู้นำตลอดจนสมาชิกที่เข้มแข็ง และมีความหลากหลาย
 2. แนวคิดที่นำมาสู่การก่อเกิดขบวนการ ความชัดเจนในเป้าหมายและกระบวนการดำเนินการ
 3. ด้านการบริหารจัดการ
- ส่วนปัญหาจากปัจจัยภายนอกนั้นประกอบด้วย
1. สถานการณ์การเมืองแบบปิดหรือสภาวะการรวมศูนย์อำนาจ ที่เน้นประชาธิปไตยแบบตัวแทน ยึดมั่นระบบพรรคในการพัฒนาประชาธิปไตย อันนำไปสู่การปิดกั้นขบวนการทางการเมือง
 2. ปัญหาเชิงโครงสร้างอำนาจของสังคมไทย
 3. ปัญหาการทำหน้าที่ของประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่ไม่มีอำนาจจะเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองภาคประชาชน
 4. ฝ่ายต่อต้านมีกระบวนการเคลื่อนไหวตอบโต้ มีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา
 5. สื่อมวลชนมีการตอบรับข้อมูลหรือประเด็นแค่ระดับท้องถิ่น

เท่านั้น

สมมาตร มะละลา (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของคณะกรรมการชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมืองเดช อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า

1. ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของคณะกรรมการชุมชน ส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง ไม่เคยสมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น เคยช่วยผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียง ไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง และได้เข้าร่วมประชุมกรรมการชุมชนทุกครั้ง

2. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกิจกรรมย่อยที่พบการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับสูง ได้แก่ การไปร่วมฟังการหาเสียงเลือกตั้ง การไปช่วยรณรงค์เพื่อให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง การพูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองท้องถิ่น การให้การสนับสนุนหรือให้ความร่วมมือกับกลุ่มต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาของชุมชน การติดตามข่าวสารทางการเมือง การเป็นผู้นำในการจัดงานประเพณีและวันสำคัญของชาติ การประสานงานให้ความร่วมมือกับทางอำเภอในโครงการที่สำคัญ

3. มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่าง ปัจจัยทางชีวสังคมกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของคณะกรรมการชุมชน โดย อายุ ตำแหน่งในกรรมการชุมชนและอาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในฐานะประชาชนทั่วไป ในฐานะผู้ประสานงานระหว่างชุมชน กับส่วนราชการและในฐานะผู้นำด้านการพัฒนาชุมชน ส่วนระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในฐานะประชาชนโดยทั่วไป ในฐานะผู้นำการพัฒนาชุมชน

จากการทบทวนวรรณกรรมถึงแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้นำสาระสำคัญแนวคิดเกี่ยวกับการเมืองภาคประชาชน แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ปัจจุบันประชาชนได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น ซึ่งกระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชน ถือได้ว่ามีจุดเริ่มต้นมาจากการขับเคลื่อนในการปฏิรูปการเมือง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดยมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น และได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ตามแนวทางของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทร่วมในการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจรัฐ อำนาจบริหารนิติบัญญัติ หรือการกำหนดนโยบายในทุกระดับการเมืองภาคประชาชนที่เป็นรูปธรรมที่มีบทบาทต่อการเมืองไทย และได้รับการจับตามองจากสังคมมากที่สุด การชุมนุมเกิดขึ้นหลายครั้งหลายครา ซึ่งถือเป็นการแสดงถึงคุณสมบัติของประชาชนที่มีการพัฒนาจนเอื้อต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นการมีความสนใจความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการติดตาม ควบคุม และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอย่างจริงจังการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง เป็นพัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองไทยแบบพหุนิยม (Pluralism) หรือเป็นแนวความคิดที่เคารพ

ความแตกต่าง (Difference) และความหลากหลาย (Diversity) ในมิติต่าง ๆ ของผู้คนในสังคม ตั้งแต่
การเมือง ชีวิตทางสังคม และวัฒนธรรม



บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเสนอตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ผู้บริหารท้องถิ่น และประชาชนชาวบ้านตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 9,508 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ผู้บริหารท้องถิ่น และประชาชนชาวบ้านตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) จำนวน 20 คน ดังนี้

1. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ที่ผ่านการรับเลือกตั้งมาแล้วอย่างน้อย 2 สมัย จำนวน 5 คน
2. ผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 1 คน
3. ราษฎรที่มีความสนใจทางการเมืองภาคประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ได้แก่ อดีตผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งหรืออดีตผู้รับเลือกตั้ง ผู้บริหารท้องถิ่นที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง ผู้นำชุมชน และกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย หรือกลุ่มแนวร่วมประชาชนเพื่อประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย จำนวน 14 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ เรื่อง บทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอยอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการเมืองภาคประชาชน แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ข้อมูลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วพิจารณาสร้างเป็นข้อคำถาม

2.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับกระบวนการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ดีและมีคุณภาพ

2.3 ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ เรื่อง บทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอยอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง ซึ่งมีคำถามเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ

2. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

3. สถานภาพ

ผู้บริหารท้องถิ่น

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ราษฎรที่มีความสนใจทางการเมือง

4. อายุ.....ปี.....เดือน

5. วันที่สัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.

6. สถานที่สัมภาษณ์.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการเมืองภาคประชาชน

2.2 ตัวท่านหรือประชาชนในตำบลหนองย่างทอยมีบทบาททางการเมืองต่อองค์การบริหารส่วนตำบลเรื่องต่อไปนี้อย่างไร

2.3 การเคลื่อนไหวดรตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจรัฐ

2.4 การประท้วงอำนาจรัฐ

2.5 การร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐ

4. นำแบบสัมภาษณ์เสนอ รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอรับข้อเสนอแนะ

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีความเหมาะสม และมีความตรงมากที่สุด และจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ เรื่อง บทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอยอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นฉบับ สมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ โดยดำเนินการ รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทั้งแหล่งข้อมูลของทางสถาบัน อุดมศึกษาต่าง ๆ แหล่งข้อมูลจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อ รวบรวมข้อมูลในระดับทุติยภูมิ อาทิ ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วารสาร รายงานการศึกษาวิจัยและ รายงานทางวิชาการ ประเภทต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา วิจัยวิเคราะห์ และประมวลผลการวิจัย

3.2 ผู้วิจัยได้จัดเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง โดยทำการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ผู้บริหารท้องถิ่น และประชาชน ชาวบ้านตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) จำนวน 20 คน แบบเจาะลึก (In-depth interview) โดยกำหนด โครงสร้างสัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการเมืองภาคประชาชน และ ปัญหาอุปสรรคของบทบาทการเมืองภาคประชาชน จากนั้นทำการวางแผน สัมภาษณ์โดยนัดวัน เวลา สถานที่ และปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ทั้งนี้เนื่องจากแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ ในการสัมภาษณ์เจาะลึกมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด และสามารถที่จะตั้งคำถามที่มีลักษณะเจาะลึก ได้ ดังนั้นผู้วิจัยได้ใช้ทั้งวิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยขออนุญาตจาก ผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อนำมาใช้ในการตรวจสอบและตรวจทานความถูกต้องย้อนกลับในภายหลังได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาประมวลศึกษา วิเคราะห์แบบพรรณนา นำข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและความคิดเห็นมาวิเคราะห์บรรยาย อธิบายพร้อมเหตุผลและการอ้างอิงตามแนวคิดทฤษฎี



บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ผลการศึกษารับบทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงผลถึงจำนวนร้อยละของกลุ่มเพศ

ข้อมูลส่วนตัว (เพศ)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	11	55
หญิง	9	45
รวม	20	100

จากตารางที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ พบว่าเพศชายมีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 55 เพศหญิงมีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45 ซึ่งเพศชายมีจำนวนมากกว่าเพศหญิง ร้อยละ 10

ตารางที่ 4.2 แสดงผลถึงจำนวนร้อยละของระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	15	75
ปริญญาตรี	4	20
สูงกว่าปริญญาตรี	1	5
รวม	20	100

จากตารางที่ 4.2 แสดงถึงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 75 ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5

ตารางที่ 4.3 แสดงผลถึงจำนวนร้อยละสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผู้บริหารท้องถิ่น	1	5
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	5	25
ราษฎรที่มีความสนใจทางการเมือง	14	70
รวม	20	100

จากตารางที่ 4.3 แสดงถึงสถานภาพกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นมีราษฎรที่มีความสนใจทางการเมือง มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 70 เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และเป็นผู้บริหารท้องถิ่น มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาบทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล หนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

1. บทบาทการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย พบว่า

1.1 บทบาททางการเมืองภาคประชาชน ในด้านการเคลื่อนไหวร้องทุกข์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 เคยเข้าร่วมหรือเคยมีบทบาทในการเคลื่อนไหวร้องทุกข์ต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบสาธารณสุขไปศก การไม่ได้รับความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งความล่าช้าในการดำเนินงานบริหารจัดการงาน ซึ่งสามารถจำแนกรื่องร้องเรียนตามประเด็นเรื่องที่ผู้ร้องเรียนมา เป็น 5 ประเภท ดังนี้

1.1.1 เรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียน เกี่ยวกับสวัสดิการในด้านต่าง ๆ ที่ไม่เป็นธรรม เช่น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เบี้ยยังชีพคนพิการ และค่าครองชีพอื่น ๆ เป็นต้น

1.1.2 เรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียนกล่าวโทษบุคคล เช่น มีพฤติกรรม ส่อไปในทางไม่สุจริต ทูจริตเรื่องการเบิก-จ่ายเงินงบประมาณ การใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์แก่ตนเอง การบริหารงานไม่โปร่งใสและไม่มีประสิทธิภาพ การเลือกปฏิบัติต่อประชาชนในพื้นที่ การใช้วาจาไม่สุภาพ และการล่าช้าในการดำเนินการตามแผนพัฒนา เป็นต้น

1.1.3 เรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียนขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับการพิจารณาดำเนินการตามกฎ ระเบียบ และมาตรการต่าง ๆ เช่น การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ และคัดเลือกตัวแทนภาคประชาคม เป็นต้น

1.1.4 เรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมและขอความอนุเคราะห์ในเรื่องต่าง ๆ เช่น ขอใช้สถานที่หน่วยงานราชการ การขอรับการสนับสนุนงบประมาณ การขอความช่วยเหลือด้านการส่งเสริมอาชีพ การขอให้บรรเทาทุกข์ตามเหตุภัยพิบัติ เป็นต้น

1.1.5 เรื่องที่ประชาชนแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบาย การจัดกิจกรรม การดำเนินงานตามข้อบัญญัติงบประมาณที่ไม่มีรายละเอียดให้ตรวจสอบ การจัดการเรียนการสอน การขอให้เปิดโอกาสเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภา และอื่น ๆ

ซึ่งในส่วนของการเคลื่อนไหวร้องทุกข์ราษฎรที่มีความสนใจทางการเมืองจากการสำภาษณ์มีความเห็น ดังนี้

นายอาจหาญ แก้วนิล นายแสน บุตรดีใส นางบุญธรรม ปะหา นางบัวหรีน ทวีฤทธิ นางคู่ฟ้า แสนนอก และนางประธิป อยู่นรินทร์ ซึ่งเป็นราษฎรที่มีความสนใจทางการเมือง เห็นตรงกันว่า การเคลื่อนไหวร้องทุกข์ นั้น จะทำให้ประชาชนสามารถดำเนินกิจการทางการเมืองตาม

ครรลองที่ถูกต้อง เป็นการเปิดโอกาสให้มีบทบาททางการเมืองภาคประชาชนที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงโดยไม่ต้องผ่านตัวแทน ประชาชนสามารถเสนอเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง เป็นการพัฒนาด้านสิทธิของประชาชนสามารถดำเนินการได้นอกเหนือจากการเลือกตั้งเป็นการเพิ่มช่องทางให้ประชาชนได้มีบทบาททางการเมืองเพิ่มขึ้น เพื่อมุ่งหวังในการพัฒนาประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและสร้างคุณประโยชน์ให้กับสังคมได้

1.2 บทบาททางการเมืองภาคประชาชน ในด้านการเคลื่อนไหวตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจรัฐ พบว่า กลุ่มตัวอย่างบางคนเคยเข้าร่วมหรือเคยมีบทบาทในการเคลื่อนไหวตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งส่วนใหญ่เคยเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จะให้ดำเนินการตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากอำนาจรัฐในระบอบประชาธิปไตยนั้น มีครบถ้วนสมบูรณ์แบบ ฝ่ายบริหารมีอำนาจในการสั่งการและจัดการทุกปัญหาได้ด้วยตัวเองอย่างเต็มที่ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเป็นบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยกำหนดเป็นกลไกตรวจสอบ แก้ไข และป้องปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติที่ทำลายระบบเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของชาติ ก่อให้เกิดความยุติธรรมขึ้นในสังคม ขัดกับหลักของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เมื่อประชาชนเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต.เป็นการมอบอำนาจให้เข้าไปใช้อำนาจบริหารงานใช้จ่ายงบประมาณและออกข้อบังคับต่าง ๆ ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานของ อบต. มีความถูกต้อง และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนจำเป็นจะต้องติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานของ อบต. ดังนี้

1.2.1 ตรวจสอบรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของ อบต. ได้แก่ แผนพัฒนา อบต. ข้อบังคับงบประมาณรายจ่าย รายรับ - รายจ่าย รายชื่อผู้ชำระภาษี รายชื่อผู้ค้างภาษี สัญญาการจัดซื้อ - จัดจ้าง เป็นต้นโดยประชาชนไปติดตามอ่านข่าวสารที่ปิด ประกาศ หรือขอทราบข้อมูลที่ไม่ได้ปิดประกาศได้ โดยใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ และ พรบ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 หาก อบต. ไม่ยอมเปิดเผยข้อมูล สามารถแจ้งต่อ นายอำเภอ หรือ ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้กำกับดูแล อบต.

1.2.2 การติดตาม สอดส่องพฤติกรรมของสมาชิก อบต. คณะผู้บริหาร และ พนักงาน อบต. เพื่อให้ทราบว่าบุคคลดังกล่าวมีความประพฤติเหมาะสมหรือไม่ปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบกฎหมายหรือไม่หรือละเว้นการปฏิบัติ โดยมีขอบหรือไม่ หากพบความผิดก็ให้รายงาน นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือหน่วยงานตรวจสอบอื่น เช่น สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินหรือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นต้น

1.2.3 ติดตามตรวจสอบการดำเนินโครงการในหมู่บ้าน โดยไปดูข้อมูลในสัญญาจ้างว่าโครงการมีขนาดลักษณะอย่างไร งบประมาณเท่าไรใครเป็นผู้รับจ้างเริ่มและสิ้นสุดเมื่อใด ซึ่งหากปฏิบัติไม่ถูกต้องก็ร่วมลงชื่อแจ้งนายก อบต. หรือนายอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

1.2.4 ตรวจสอบการจัดซื้อ - จัดจ้าง ให้เกิดความโปร่งใส โดยรวมกลุ่มไปร่วมสังเกตการณ์ในวันกำหนดการยื่นซอง และพิจารณา ผลการประกวดราคา สอบราคา หากรู้เห็นความไม่ถูกต้องก็ให้แจ้งนายอำเภอหรือเจ้าหน้าที่ตรวจ

1.2.5 การถอนถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภา อบต. ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 1/5 เข้าชื่อ เสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการลงคะแนนเพื่อถอดถอน ซึ่งจะต้อง มีผู้มาออกเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และจะต้องออกเสียงถอดถอนไม่น้อยกว่า 3/4 ของผู้มาใช้สิทธิ ออกเสียงจึงจะถอดถอนได้

1.2.6 ประชาชนมีสิทธิคัดค้านและร้องเรียนเมื่อเห็นว่าผู้บริหารดำเนินงานไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่เป็นธรรม หรือสภา อบต. มีมติที่ไม่ถูกต้องหรือก่อให้เกิดความเดือนร้อน หรือพนักงานส่วนตำบล ประพฤติหรือปฏิบัติงานมิชอบด้วย กฎหมาย สามารถ ร้องเรียนต่อนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัด หากร้องเรียนแล้ว นายอำเภอหรือผู้ว่าจังหวัดไม่เอาใจใส่หรือไม่สามารถให้ความ เป็นธรรมได้ ให้ ร้องเรียนโดยตรงมายังกระทรวงมหาดไทย หรือฟ้องศาลปกครอง

ซึ่งจากการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างส่วนมากผู้ที่จะมีบทบาทในเรื่องการเคลื่อนไหวตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐจะเป็นกลุ่มของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น นายสมควร ประเสริฐจันทิก นายประเสริฐ กระจ่างจันทร์ นายสมเกียรติ จิโนเจียว นายคำมัย สุขชื่นและนาย สมใจ เกาสี ซึ่งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ผ่านการเลือกตั้งมาสองสมัยแล้วจึงให้ความเห็นว่าการเคลื่อนไหวตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจของรัฐที่สอดคล้องว่าควรให้ประชาชนมีบทบาทการเมืองภาคประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเพราะเห็นว่าจะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน การเมืองภาคประชาชนจะทำให้การจัดทำแผนพัฒนา การจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลเกิดประโยชน์แก่ประชาชนเจ้าของงบประมาณที่ได้จากเงินภาษีของประชาชน รวมถึงสามารถตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่นได้ ซึ่งจะทำให้ให้นักการเมืองตระหนักในผลประโยชน์ส่วนร่วมมากกว่าส่วนตน และพวกพ้อง มีความปรารถนาที่จะให้มีการเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้ให้กับประชาชนให้มีบทบาททางการเมืองการปกครองให้มีสิทธิเสรีภาพตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการกระทำที่มีเจตนาที่สร้าง เสนอนำสิ่งที่ดีให้กับสังคมโดยยึดหลักการ การปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อ

ประชาชน อยากมีการเมืองภาคประชาชนเกิดขึ้นเพื่อให้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของตัวแทน และรวมถึงการมีส่วนร่วมเชื่อมโยงให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

ค่านายฉัฐวุฒิ สะท้อน รักษาราชการแทนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองงาทย มีความเห็นว่าอยากจะมีการเมืองภาคประชาชนเพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของตัวแทน ให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประชาชนให้มีจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของชุมชน ก่อให้เกิดประชาสังคม เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน ชุมชน และกลุ่มคนที่หลากหลาย ทำให้เกิดองค์กรที่มีคุณภาพ และพลังที่เข้มแข็งเพียงพอต่อการคานอำนาจกับกลุ่มนักการเมือง รวมถึงการตรวจสอบควบคุมนักเลือกตั้งอย่างเป็นกระบวนการ การออกนโยบาย แผนพัฒนา เทศบัญญัติ ให้อยู่ในแนวทาง และทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่ สร้างฐานสำคัญ คือความรักในแผ่นดินของคนในชุมชน ซึ่งจะเป็ปัจจัยที่จะให้เกิดการมีส่วนร่วมโดยธรรมชาติเพราะเห็นว่าเป็นผลประโยชน์ของผู้คนในชุมชน ดังนั้น บทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีความเข้มแข็งจึงต้องเริ่มที่ประชาชนเป็นอันดับแรก

1.3. บทบาททางการเมืองภาคประชาชน ในด้านการประท้วงอำนาจรัฐ พบว่า กลุ่มตัวอย่างบางคนเคยเข้าร่วมหรือเคยมีบทบาทในการประท้วงอำนาจรัฐ ซึ่งวิธีการประท้วงจะใช้วิธีสันติวิธี ใช้กระบวนการตามระเบียบวิธีการบริหารราชการ ไม่ใช้ความรุนแรง ใช้กระบวนการตามกฎหมาย ซึ่งรูปแบบของการประท้วงทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้

1.3.1 การประท้วงด้วยการเขียน โดยมักจะเขียนเป็นจดหมายเรียกร้องและลงชื่อผู้เข้าร่วมประท้วงต่อท้าย

1.3.2 การประท้วงโดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ตผ่านระบบสายตรงหรือสายด่วนถึงผู้มีอำนาจกำกับดูแลหรือสายตรงถึงหน่วยงานส่วนกลางในระดับกระทรวงโดยตรง

1.3.3 การประท้วงโดยการขัดขืน หรือ อารยะขัดขืน เช่น การเขียนข้อความบนกำแพงไม่เห็นด้วยกับการบังคับใช้กฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล การรวมกลุ่มผู้คัดค้านไม่ยอมรับการบังคับใช้กฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

1.3.4 การประท้วงโดยไม่ให้เข้าดำเนินงานก่อสร้างในพื้นที่ การใช้เครื่องฉีดขวางไม่ให้เข้าทำงาน เป็นต้น

บทบาททางการเมืองในการประท้วงการใช้อำนาจของรัฐผู้ให้สัมภาษณ์ที่แสดงความคิดเห็นและเคยมีบทบาทในส่วนนี้ได้แก่ราษฎรที่มีความสนใจทางการเมือง เช่น นางจันทร์ทองรัตน์ ชัยเจริญ นางสาวชนกเนตร บุญอยู่ นางปราณี แก่นพิมาย และนายสมศักดิ์ กระจ่างจันทร์ มีความเห็นว่า การประท้วงอำนาจของรัฐเกิดจากความเดือดร้อนหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมจากนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากความไม่เข้าใจขององค์กรภาครัฐต่อความเดือดร้อน

และปัญหาจิตสำนึกทางการเมือง และภาวะผู้นำของข้าราชการและนักการเมือง รวมถึงการที่องค์กรภาคตัวแทนไม่สามารถควบคุมการทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมือง หรือการทำงานภาคผู้แทนไม่ตอบสนองความต้องการให้กับประชาชนส่วนใหญ่โดยมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้องนั้น เป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนออกมา ต่อรอง เป็นต้น

1.4 บทบาททางการเมืองภาคประชาชน ในด้านการร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐ พบว่า กลุ่มตัวอย่างบางคนเคยเข้าร่วมหรือเคยมีบทบาทในการร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐ ซึ่งสามารถแยกรายละเอียดส่วนใหญ่ ดังนี้

1.4.1 รวมกลุ่มเพื่อแย่งชิงอำนาจในการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในช่วงฤดูการเลือกตั้ง ในรูปแบบวิธีการระบบอุปถัมภ์ (Patronage System) ที่ใช้มาตั้งแต่โบราณ สามารถแบ่งออก ได้ 3 ลักษณะ คือ ระบบสืบสายโลหิต ระบบแลกเปลี่ยน นำสิ่งของมาแลกเปลี่ยน และระบบชอปปอกันพิเศษ โดยรวมกลุ่มข้างต้นในลงแข่งขันเพื่อหวังเปลี่ยนแปลงอำนาจทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลให้อยู่ในกลุ่มของตน

1.4.2 การรวมกลุ่มเพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยเป็นบทบาทการเมืองภาคประชาชน โดยไม่ผ่านตัวแทนที่ได้รับการเลือกตั้ง โดยจะอ้างระบบคุณธรรม (Merit System) มาใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบล บางแห่งเรียกใช้คำว่า ระบบคุณวุฒิ- ระบบความรู้ ความสามารถ- ระบบคุณความดี – ระบบความดีและความสามารถ มีหลักสำคัญ 4 ประการ คือ หลักความสามารถ (Put the right man on the right job) หลักความเสมอภาค –เปิดโอกาสให้เท่าเทียมกัน (Equal Pay for Equal Work) หลักความมั่นคง-หลักประกันในการทำงาน และหลักความเป็นกลางทางการเมืองนอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างบางคนยังใช้วิธีการวิพากษ์รัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการเสนอความคิดเห็นในการประชุม ซึ่งเป็นให้ข้อเสนอแนะ หรือความคิด คำแนะนำในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินกิจการหรือกิจกรรมลงสู่ถึงประชาชนมากที่สุด และให้เกิดประสิทธิผลและสิทธิภาพสูงสุดแก่ชุมชน

กลุ่มตัวอย่างที่มีบทบาทด้านนี้คือ นางจันทร์ทองรัตน์ ชัยเจริญ ซึ่งเป็นอดีตผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และนางชนาพร ชัยเจริญ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทในการช่วยผู้สมัครหาเสียง มีความเห็นว่าการมีบทบาททางการเมืองในการวิพากษ์กับรัฐว่าจะต้องรวมกลุ่มเพื่อแย่งชิงอำนาจในการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในช่วงฤดูการเลือกตั้ง โดยหาเสียงในกลุ่มเครือข่าย และระบบชอปปอกันพิเศษ โดยรวมกลุ่มข้างต้นในการลงแข่งขันเพื่อหวังเปลี่ยนแปลงอำนาจทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลให้อยู่ในกลุ่มของตน

ด้านนายไพเราะ มีแสง นางกุสุมา รักแดน และนายศักดิ์ชาย แดงทองดี ซึ่งเป็นราษฎรที่มีความสนใจทางการเมืองมีความเห็นว่าควรรวมกลุ่มเพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยเป็นบทบาทการเมืองภาคประชาชนโดยไม่ผ่านตัวแทนที่ได้รับการเลือกตั้งแต่ต้องมีคุณธรรม มาใช้ในการตรวจสอบและวิพากษ์กับการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบล

2. ปัญหาอุปสรรคของการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

ปัญหาของการเมืองภาคประชาชนเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน มีบทบาททางการเมืองมากยิ่งขึ้น ย่อมนำมาสู่การต่อสู้และขัดแย้งกับกลุ่มอื่น ๆ ที่ต้องการแสวงหารักษาอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ทีวีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น โดยที่เป็นการต่อสู้เคลื่อนไหวและความขัดแย้ง บนพื้นฐานความแตกต่างด้านอุดมการณ์และการเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา ภาคประชาชนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างขบวนการ/องค์กรภาคประชาชนขึ้นมา เพื่อจะทำหน้าที่กลุ่มพลังที่คานอำนาจกลุ่มทุนทั้งในและนอกรัฐ คานอำนาจสื่อ คานอำนาจรัฐ ตลอดจนอำนาจเหนือรัฐ เพื่อให้เกิดความชอบธรรม/ยุติธรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต รวมทั้งการกระจายผลประโยชน์ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมต่อภาคประชาชนมากที่สุด ซึ่งในบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นอยู่ เส้นทางการเมืองภาคประชาชนก็มีได้ราบรื่นแต่อย่างไรทั้งนี้เนื่องจากอุปสรรคสำคัญสี่ประการ

2.1 แนวนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลและรัฐบาล โดยส่วนรวมแล้วการกำหนดนโยบายสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังต้องถูกกำกับกับแนวนโยบายของรัฐบาล การมีบทบาทการเมืองภาคประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงถูกจำกัดให้มีบทบาทน้อยลงเนื่องจากปัญหาเกี่ยวพันกับงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลยังต้องพึ่งพารัฐบาลเป็นหลัก เป็นผลให้บทบาททางการเมืองภาคประชาชนที่เข้ามามีบทบาทไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควรจะเป็น

2.2 แนวโน้มใช้ความรุนแรงของฝ่ายผู้บริหารและฝ่ายทุน ซึ่งการมีบทบาททางการเมืองของภาคประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านนี้จะมีปัญหาการใช้ความรุนแรงจากผู้บริหารที่ไม่อยากให้มีการตรวจสอบการดำเนินนโยบายของตนเองจึงจะต้องลดบทบาททางการเมืองของผู้เกี่ยวข้องลงอีกทั้งในองค์การบริหารส่วนตำบลในช่วงมีการเลือกตั้งจะมีฝ่ายทุนที่ลงทุนให้กลุ่มของตนเองเข้ามามีอำนาจในองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อจะได้บริหารจัดการตามนโยบายที่ตนกำหนดเป็นผลให้ไม่ยอมให้บทบาทการเมืองภาคประชาชนเข้ามาแทรกแซงจึงต้องใช้ความรุนแรงในการลดบทบาทของการเมืองภาคประชาชนลง

2.3 ความไม่เข้าใจและการวางแผนของสังคมที่ไม่เคือรื้อนต่อการกระทำขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยเข้าใจว่าเลือกตั้งแล้วก็เป็นหน้าที่ของบุคคลนั้นจะไปกำหนดนโยบายตนเองไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับซึ่งส่วนใหญ่ยังยึดติดกับการเมืองในระบบตัวแทนซึ่งเป็นการไม่เข้าใจในการเมืองภาคประชาชน อีกทั้งถ้าตนเองได้ผลประโยชน์และไม่เคือรื้อนคนอื่นจะเป็นอย่างไรไม่เกี่ยว จึงวางแผนปล่อยให้เป็นที่ของการเมืองระบบตัวแทนเพียงอย่างเดียว

2.4 ปัญหาจิตสำนึกทางการเมือง การขาดแคลนทุน และภาวะผู้นำของการเมืองภาคประชาชนจะเกิดจิตสำนึกได้ก็ต่อเมื่อมีความรักบ้านเกิด ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลที่ตนเองอยู่อาศัยดำเนินนโยบายด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการเพียงลำพังได้จะต้องมีการร่วมอุดมการณ์เดียวกันจึงจำเป็นที่จะต้องมีความเป็นผู้นำทางความคิดและทุนทรัพย์เพียงพอถ้าขาดแคลนก็ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

กลุ่มตัวอย่างในส่วนขอสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและราษฎรที่มีความสนใจทางการเมืองมีความเห็นสอดคล้องกันว่าปัญหาอุปสรรคของบทบาทการเมืองภาคประชาชนคือแนวโน้มใช้ความรุนแรงของฝ่ายผู้บริหารและฝ่ายทุน ซึ่งการมีบทบาททางการเมืองของภาคประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านนี้จะมีปัญหาการใช้ความรุนแรงจากผู้บริหารที่ไม่อยากให้มีการตรวจสอบการดำเนินนโยบายของต้นเหตุความไม่เข้าใจและการวางแผนของสังคมที่ไม่เคือรื้อนต่อการกระทำขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยขาดจิตสำนึกทางการเมือง การขาดแคลนทุน และภาวะผู้นำของการเมืองภาคประชาชน

ด้านนายณัฐวุฒิ สะท้าน รักษาการแทนนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเห็นว่าปัญหาของบทบาทการเมืองภาคประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนอย่างทอຍ อาจจะสร้างความแตกแยกให้แก่ชุมชนได้ เพราะประชาชนจะถูกแบ่งออกเป็นสองฝ่าย คือฝ่ายที่เห็นด้วยกับฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เนื่องจากระบอบการปกครองของไทยในส่วนของท้องถิ่นนั้น ออกแบบมาให้ประชาชนเลือกตัวแทนไปทำหน้าที่บริหารองค์กร โดยมีระเบียบกฎหมายกำกับอยู่แล้ว ซึ่งอาจทำให้เกิดการใช้ความรุนแรงของแต่ละฝ่ายได้

ด้านนางจันทร์ทองรัตน์ ชัยเจริญ อดีตผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของบทบาทการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนอย่างทอຍว่า เกิดจากความไม่เข้าใจ การขาดจิตสำนึก การขาดแคลนทุน การที่จะมีผู้นำที่มีความกล้าในการดำเนินงานต่าง ๆ และการวางแผนของสังคมที่ไม่เคือรื้อนต่อการกระทำขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยเข้าใจว่าเลือกตั้งแล้วก็เป็นหน้าที่ของบุคคลนั้นจะไปกำหนดนโยบายตนเองไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอีกทั้งการบทบาททางการเมืองดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการเพียงลำพังได้

จะต้องมีการร่วมอุดมการณ์เดียวกันจึงจำเป็นที่จะต้องมีความเป็นผู้นำทางความคิดและทุนทรัพย์ เพียงพอถ้าขาดแคลนก็ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

3. ข้อเสนอแนะของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ต่อแนวทางส่งเสริมบทบาทการเมืองภาคประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

3.1 ควรให้ประชาชนมีการเคลื่อนไหวเพื่อมุ่งสร้างจิตสำนึกคนในประเด็นผลประโยชน์ร่วม ของมนุษยชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเคารพอำนาจอธิปไตยในวิถีชีวิตตัวของชุมชน

3.2 ควรให้การสนับสนุนข้อเรียกร้องต่าง ๆ โดยไม่มีประโยชน์แอบแฝง เพื่อให้บทบาททางการเมืองภาคประชาชนที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองมีความ สัมพันธ์ ปะทะสังสรรค์ แทรกซึมซึ่งกันและกันตลอดและลดปัญหาการขัดแย้ง การช่วงชิงอำนาจ ผลประโยชน์จากทรัพยากร และความแตกต่างของอุดมการณ์ทางการเมือง

3.3 ควรมีพื้นที่สาธารณะทุกหมู่บ้านเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยตรง โดยไม่ผ่านทางตัวแทนตน หรือหน่วยงานราชการ ซึ่งจะได้เปิดโอกาสให้การเมืองภาคประชาชนเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

3.4 ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนการเมืองภาคประชาชนโดยไม่แทรกแซงและปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติแต่ของให้อยู่ในกรอบของกฎหมายเพื่อลดปัญหาการขัดแย้งจนถึงขั้นให้ความรุนแรงเพราะปัจจุบันในชุมชน สังคม และประเทศมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน มีบทบาททางการเมืองมากยิ่งขึ้น ขอมนำมาสู่การต่อสู้และขัดแย้งกับกลุ่มอื่น ๆ ที่ต้องการแสวงหาอำนาจอธิปไตยทางการเมือง

3.5 ควรปลูกจิตสำนึกในความเป็นประชาธิปไตยให้กับประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ภาคประชาชนมีโอกาสสร้างขบวนการ/องค์กรภาคประชาชนขึ้นมา เพื่อจะทำหน้าที่กลุ่มพลังที่คานอำนาจกลุ่มทุนทั้งในและนอกรัฐ คานอำนาจสื่อ คานอำนาจรัฐ ตลอดจนอำนาจเหนือรัฐ เพื่อให้เกิดความชอบธรรม/บุคิธรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต รวมทั้งการกระจายผลประโยชน์ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมต่อภาคประชาชนมากที่สุด

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ สรุปได้ตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

1.2 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของบทบาทการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

1.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมบทบาทการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ผู้บริหารท้องถิ่น และประชาชนชาวบ้านตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 9,508 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ผู้บริหารท้องถิ่น และประชาชนชาวบ้านตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) จำนวน 20 คน ดังนี้

1. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ที่ผ่านการรับเลือกตั้งมาแล้วอย่างน้อย 2 สมัย จำนวน 5 คน

2. ผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 1 คน

3. ราษฎรที่มีความสนใจทางการเมืองภาคประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ได้แก่ อดีตผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ได้แก่ อดีตผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย

ที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งหรืออดีตผู้รับเลือกตั้ง ผู้บริหารท้องถิ่นที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง ผู้นำชุมชน และกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย หรือกลุ่มแนวร่วมประชาชนเพื่อประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย จำนวน 14 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ เรื่อง บทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอยอำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ข้อมูลส่วนตัว กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ พบว่าเพศชายมีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55 เพศหญิงมีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45 ซึ่งเพศชายมีจำนวนมากกว่า เพศหญิง ร้อยละ 50 ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 75 ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5 สถานภาพกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นมีราษฎรที่มีความสนใจทางการเมือง มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 70 เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และเป็นผู้บริหารท้องถิ่น มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5

4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งจำนวน 20 คน มีความคิดเห็นว่าประชาชนทุกคนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ควรมีส่วนร่วมและมีจิตสำนึกต่อชุมชนของตนและมีการเคลื่อนไหวของประชาชนก็เพื่อกำหนดนโยบายสาธารณะโดยตรง โดยไม่ผ่านทางตัวแทนของพรรคการเมือง หรือหน่วยงานราชการ ซึ่งบทบาทการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนแบ่งออกเป็น 4 ทิศทางด้วยกันได้แก่

- 1) การเคลื่อนไหวร้องทุกข์ หรือเรียกร้องให้้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามาแก้ปัญหาที่ไม่ได้รับการเหลียวแล
- 2) การเคลื่อนไหวที่มุ่งตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจผู้บริหาร

3) การประท้วงอำนาจของผู้บริหารและเรียกร้องให้ถ่ายโอนอำนาจที่เคยมีมาเป็นของประชาชน

4) การร่วมมือเชิงวิพากษ์กับองค์การบริหารส่วนตำบล หรือความผูกพันในทางสร้างสรรค์เพื่อเปิดแข่งพื้นที่ในกระบวนการใช้อำนาจมาเป็นของประชาสังคม

บทบาททางการเมืองภาคประชาชน ในด้านการเคลื่อนไหวร้องทุกข์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 เคยเข้าร่วมหรือเคยมีบทบาทในการเคลื่อนไหวร้องทุกข์ต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองงาทยอย ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภค การไม่ได้รับความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งความล่าช้าในการดำเนินงานบริหารจัดการงาน ซึ่งสามารถจำแนกรื่องร้องเรียนตามประเด็นเรื่องที่ผู้ร้องเรียนมา เป็น 5 ประเภท ดังนี้

1) เรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียน เกี่ยวกับสวัสดิการในด้านต่าง ๆ ที่ไม่เป็นธรรม เช่น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เบี้ยยังชีพผู้พิการ และค่าครองชีพอื่น ๆ เป็นต้น

2) เรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียนกล่าวโทษบุคคล เช่น มีพฤติกรรม ส่อไปในทางไม่สุจริต ทูจริตเรื่องการเบิก-จ่ายเงินงบประมาณ การใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์แก่ตนเองการบริหารงานไม่โปร่งใสและไม่มีประสิทธิภาพ การเลือกปฏิบัติต่อประชาชนในพื้นที่ การใช้อำนาจไม่สุภาพ การดำเนินการตามแผนพัฒนา เป็นต้น

3) เรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียนขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับการพิจารณาดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ และมาตรการต่าง ๆ เช่น การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ การคัดเลือกตัวแทนภาคประชาคม เป็นต้น

4) เรื่องร้องเรียนขอความเป็นธรรมและขอความอนุเคราะห์ในเรื่องต่าง ๆ เช่น ขอใช้สถานที่หน่วยงานราชการ การขอรับการสนับสนุนงบประมาณ การขอความช่วยเหลือด้านการส่งเสริมอาชีพ การขอให้บรรเทาทุกข์ตามเหตุภัยพิบัติ เป็นต้น

5) เรื่องที่ประชาชนแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบาย การจัดกิจกรรม การดำเนินงานตามข้อบัญญัติงบประมาณที่ไม่มีรายละเอียดให้ตรวจสอบ การจัดการเรียนการสอน การขอให้เปิดโอกาสเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภา และอื่น ๆ

บทบาททางการเมืองภาคประชาชน ในด้านการเคลื่อนไหวตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจรัฐ พบว่า กลุ่มตัวอย่างบางคนเคยเข้าร่วมหรือเคยมีบทบาทในการเคลื่อนไหวตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งส่วนใหญ่เคยเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จะให้ดำเนินการตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การดำเนินการตรวจสอบอำนาจของ อบต. ดังนี้

1) ตรวจสอบรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของ อบต. ได้แก่ แผนพัฒนา อบต. ข้อบังคับงบประมาณรายจ่าย รายรับ - รายจ่าย รายชื่อผู้ชำระภาษี รายชื่อผู้ค้างภาษี สัญญาการจัดซื้อ - จัดจ้าง เป็นต้นโดยประชาชนไปติดตามอ่านข่าวสารที่ปิด ประกาศ หรือขอทราบข้อมูลที่ไม่ได้ปิดประกาศได้ โดยใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ และ พรบ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 หาก อบต. ไม่ยอมเปิดเผยข้อมูล สามารถแจ้งต่อ นายอำเภอ หรือ ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้กำกับดูแล อบต.

2) การติดตาม สอดส่องพฤติกรรมของสมาชิก อบต. คณะผู้บริหาร และพนักงาน อบต. เพื่อให้ทราบว่าบุคคลดังกล่าวมีความประพฤติเหมาะสมหรือไม่ปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบกฎหมายหรือไม่หรือละเว้นการปฏิบัติ โดยมีขอบหรือไม่ หากพบความผิดก็ให้รายงาน นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือหน่วยงานตรวจสอบอื่น เช่น สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นต้น

3) ติดตามตรวจสอบการดำเนินโครงการในหมู่บ้าน โดยไปดูข้อมูลในสัญญาจ้างว่าโครงการมีขนาดลักษณะอย่างไร งบประมาณเท่าไรใครเป็นผู้รับจ้างเริ่มและสิ้นสุดเมื่อใด ซึ่งหากปฏิบัติไม่ถูกต้องก็ร่วมลงชื่อแจ้งนายอ อบต. หรือนายอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

4) ตรวจสอบการจัดซื้อ - จัดจ้าง ให้เกิดความโปร่งใส โดยรวมกลุ่มไปร่วมสังเกตการณ์ในวันกำหนดการยื่นซอง และพิจารณา ผลการประกวดราคา สอบราคา หากรู้เห็นความไม่ถูกต้องก็ให้แจ้งนายอำเภอหรือเจ้าหน้าที่ตรวจ

5) การถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภา อบต. ตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 1/5 เข้าชื่อ เสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการลงคะแนนเพื่อถอดถอน ซึ่งจะต้อง มีผู้มาออกเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และจะต้องออกเสียงถอดถอนไม่น้อยกว่า 3/4 ของผู้มาใช้สิทธิ ออกเสียงจึงจะถอดถอนได้

6) ประชาชนมีสิทธิคัดค้านและร้องเรียนเมื่อเห็นว่าผู้บริหารดำเนินงานไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่เป็นธรรม หรือสภา อบต. มีมติที่ไม่ถูกต้องหรือก่อให้เกิดความเดือนร้อน หรือพนักงานส่วนตำบล ประพฤติหรือปฏิบัติงานมิชอบด้วย กฎหมาย สามารถ ร้องเรียนต่อนายอำเภอ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด หากร้องเรียนแล้ว นายอำเภอหรือผู้ว่าจังหวัดไม่เอาใจใส่หรือไม่สามารถให้ความ เป็นธรรมได้ ให้ ร้องเรียนโดยตรงมายังกระทรวงมหาดไทย หรือฟ้องศาล ปกครองก็ได้

บทบาททางการเมืองภาคประชาชน ในด้านการประทัวงอำนาจรัฐ พบว่า กลุ่มตัวอย่างบาง คนเคยเข้าร่วมหรือเคยมีบทบาทในการประทัวงอำนาจรัฐ ซึ่งวิธีการประทัวงจะใช้วิธีสันติวิธี ใช้กระบวนการตามระเบียบวิธีการบริหารราชการ ไม่ใช้ความรุนแรง ใช้กระบวนการตามกฎหมาย

บทบาททางการเมืองภาคประชาชน ในด้านการร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐ พบว่า กลุ่มตัวอย่างบางคนเคยเข้าร่วมหรือเคยมีบทบาทในการร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐ ส่วนใหญ่มาในรูปแบบการรวมกลุ่มเพื่อแย่งชิงอำนาจในการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในช่วงฤดูการเลือกตั้ง ซึ่งมีรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ดังนี้

1) ระบบอุปถัมภ์ (Patronage System) ที่ใช้มาตั้งแต่โบราณ สามารถแบ่งออกได้ 3 ลักษณะ คือ ระบบสืบสายโลหิต ระบบแลกเปลี่ยน นำสิ่งของมาแลกเปลี่ยน และระบบชอบพอกันพิเศษ

2) ระบบคุณธรรม (Merit System) บางแห่งเรียกใช้คำว่า ระบบคุณวุฒิ-ระบบความรู้-ความสามารถ-ระบบคุณความดี – ระบบความดีและความสามารถ มีหลักสำคัญ 4 ประการ คือ หลักความสามารถ (Put the right man on the right job) หลักความเสมอภาค –เปิดโอกาสให้เท่าเทียมกัน (Equal Pay for Equal Work) หลักความมั่นคง-หลักประกันในการทำงาน และหลักความเป็นกลางทางการเมือง

นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างบางคนยังใช้วิธีการวิพากษ์รัฐ หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการเสนอความคิดเห็นในการประชุม ซึ่งเป็นให้ข้อเสนอแนะหรือความคิด คำแนะนำในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินกิจการหรือกิจกรรมลงสู่ถึงประชาชนมากที่สุด และให้เกิดประสิทธิผลและสิทธิภาพสูงสุดแก่ชุมชน

4.3 ปัญหาอุปสรรคของการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอยจากการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพบว่าปัญหาอุปสรรคของการเมืองภาคประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอยที่เป็นอยู่มิได้ราบรื่นแต่อย่างใดทั้งนี้เนื่องจากอุปสรรคสำคัญสี่ประการ

- 1) แนวนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลและรัฐบาล
- 2) แนวโน้มใช้ความ รุนแรงของฝ่ายบริหารและฝ่ายทุน
- 3) ความไม่เข้าใจและ การวางเฉยของสังคมที่ไม่เคียดรื้อน
- 4) ปัญหาจิตสำนึกทาง การเมือง การขาดแคลนทุน และภาวะผู้นำ

ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน มีบทบาททางการเมืองมากยิ่งขึ้น ข้อมนำมาสู่การต่อสู้และขัดแย้งกับกลุ่มอื่น ๆ ที่ต้องการแสวงหารักษาอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ทวีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น โดยที่เป็นการต่อสู้เคลื่อนไหวและความขัดแย้ง บนพื้นฐานความแตกต่างด้านอุดมการณ์และการเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา ภาคประชาชนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างขบวนการ/องค์กรภาคประชาชนขึ้นมา เพื่อจะทำหน้าที่กลุ่มพลังที่คานอำนาจกลุ่มทุนทั้งในและนอกรัฐ คานอำนาจสื่อ คานอำนาจรัฐ ตลอดจนอำนาจเหนือรัฐ เพื่อให้เกิด

ความชอบธรรม/ยุติธรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต รวมทั้งการกระจายผลประโยชน์ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมต่อภาคประชาชนมากที่สุด โดย ทั้งนี้ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน มีแนวทางการเคลื่อนไหวเพื่อมุ่งสร้างจิตสำนึกคนในประเด็นผลประโยชน์ร่วม ของมนุษยชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสิ่งแวดล้อม การคัดค้าน โลกาภิวัตน์ ตลอดจนการเคารพอำนาจอธิปไตยในวิถีชีวิตตัวตนของชุมชนบุคคล ดังนั้นบทบาททางการเมืองภาคประชาชนจึงมีความ สัมพันธ์ปะทะสังสรรค์ แทรกซึมซึ่งกันและกันตลอดจนขัดแย้งพื้นที่สาธารณะ ช่วงชิง อำนาจ ผลประโยชน์ ทรัพยากร อุดมการณ์ ตลอดจนทางเลือกของการพัฒนา กับหน่วยทางสังคมภาคต่าง ๆ

4.4 แนวทางเสนอแนะและส่งเสริมบทบาทการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย จากการวิจัยพบว่า

- 1) ควรให้ประชาชนมีการเคลื่อนไหวเพื่อมุ่งสร้างจิตสำนึกคนในประเด็นผลประโยชน์ร่วม ของมนุษยชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเคารพอำนาจอธิปไตยในวิถีชีวิตตัวตนของชุมชน
- 2) ควรให้การสนับสนุนข้อเรียกร้องต่าง ๆ โดยไม่มีประโยชน์แอบแฝง เพื่อให้บทบาททางการเมืองภาคประชาชนที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองมีความ สัมพันธ์ ปะทะสังสรรค์ แทรกซึมซึ่งกันและกันตลอดและลดปัญหาการขัดแย้ง การช่วงชิงอำนาจ ผลประโยชน์จากทรัพยากร และความแตกต่างของอุดมการณ์ทางการเมือง
- 3) ควรมีพื้นที่สาธารณะทุกหมู่บ้านเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยตรง โดยไม่ผ่านทางตัวแทนตน หรือหน่วยงานราชการ ซึ่งจะ ได้เปิดโอกาสให้การเมืองภาคประชาชนเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง
- 4) ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนการเมืองภาคประชาชนโดยไม่แทรกแซงและปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติแต่ขอให้อยู่ในกรอบของกฎหมายเพื่อลดปัญหาการขัดแย้งจนถึงขั้นให้ความรุนแรงเพราะปัจจุบันในชุมชน สังคม และประเทศมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน มีบทบาททางการเมืองมากยิ่งขึ้น ย่อมนำมาสู่การต่อสู้และขัดแย้งกับกลุ่มอื่น ๆ ที่ต้องการแสวงหารักษาอำนาจทางการเมือง
- 5) ควรปลูกจิตสำนึกในความเป็นประชาธิปไตยให้กับประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ภาคประชาชนมีโอกาสสร้างขบวนการ/องค์กรภาคประชาชนขึ้นมา เพื่อจะทำหน้าที่กลุ่มพลังที่คานอำนาจกลุ่มทุนทั้งในและนอกรัฐ คานอำนาจสื่อ คานอำนาจรัฐ ตลอดจนอำนาจเหนือรัฐ เพื่อให้เกิดความชอบธรรม/ยุติธรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต รวมทั้งการกระจายผลประโยชน์ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมต่อภาคประชาชนมากที่สุด

5. อภิปรายผล

5.1 บทบาทการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งจำนวน 20 คน มีความคิดเห็นว่าประชาชนทุกคนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ และมีความเห็นว่า การเคลื่อนไหวของประชาชนเพื่อกำหนดนโยบายสาธารณะโดยตรง โดยไม่ผ่านทางตัวแทนของพรรคการเมือง หรือหน่วยงานราชการ ในด้านการเคลื่อนไหวร้องทุกข์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 เคยเข้าร่วมหรือเคยมีบทบาทในการเคลื่อนไหวร้องทุกข์ต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบสาธารณสุขปกศ การไม่ได้รับความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งความล่าช้าในการดำเนินงานบริหารจัดการ

บทบาททางการเมืองภาคประชาชน ในด้านการเคลื่อนไหวตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจรัฐ พบว่า กลุ่มตัวอย่างบางคนเคยเข้าร่วมหรือเคยมีบทบาทในการเคลื่อนไหวตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งส่วนใหญ่เคยเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จะให้ดำเนินการตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

บทบาททางการเมืองภาคประชาชน ในด้านการประท้วงอำนาจรัฐ พบว่า กลุ่มตัวอย่างบางคนเคยเข้าร่วมหรือเคยมีบทบาทในการประท้วงอำนาจรัฐ ซึ่งวิธีการประท้วงจะใช้วิธีสันติวิธี ใช้กระบวนการตามระเบียบวิธีการบริหารราชการ ไม่ใช้ความรุนแรง ใช้กระบวนการตามกฎหมาย

บทบาททางการเมืองภาคประชาชน ในด้านการร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐ พบว่า กลุ่มตัวอย่างบางคนเคยเข้าร่วมหรือเคยมีบทบาทในการร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐ ส่วนใหญ่มาในรูปแบบการรวมกลุ่มเพื่อแย่งชิงอำนาจในการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในช่วงฤดูการเลือกตั้ง นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างบางคนยังใช้วิธีการวิพากษ์รัฐ หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการเสนอความคิดเห็นในการประชุม ซึ่งเป็นให้ข้อเสนอแนะ หรือความคิดเห็น คำแนะนำในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินกิจการหรือกิจกรรมลงสู่ถึงประชาชนมากที่สุด และให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุดแก่ชุมชน ทั้งนี้เนื่องจาก การเมืองภาคประชาชนเป็นกิจกรรมกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่ง ที่ประชาชนสามารถใช้ประชาธิปไตยทางตรงได้ ในการมีส่วนร่วมการปกครองได้ทุกขั้นตอน เพื่อคัดค้านและผลักดันนโยบายต่างสู่ภาครัฐ ทั้งนี้รวมถึงการคลี่คลายปัญหาอันตนาหมัดทางการเมือง การใช้อำนาจรัฐที่ฝืนมติประชาชน แม้จะโดยรัฐบาลที่มาจากเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยก็ตาม ซึ่งนำไปสู่ความไม่ยอมรับความไม่พอใจ ความตึงเครียด ความขัดแย้ง และเผชิญหน้าระหว่างรัฐบาลกับประชาชนกลุ่มต่าง ๆ

ซึ่งการเมืองภาคประชาชนเป็นเรื่องของการใช้สิทธิพื้นฐานในระบอบการเมืองเปิด ซึ่งหมายถึงว่า ระบอบการเมืองที่จำเป็นต้องมีเงื่อนไขอย่างน้อย 2 ประการคือ

1) จะต้องมีการดำรงอยู่ของพื้นที่สาธารณะสำหรับการแสดงความเห็นอย่างเสรีของประชาชน อันได้แก่ เสรีภาพของสื่อมวลชน เสรีภาพในการแสดงความเห็นของปัจเจกบุคคล หรือหมู่คณะ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของส่วนรวม และลักษณะถูก ผิด ดี ชั่ว ในสังคมการเมือง

2) จะต้องมีการยอมรับโดยกฎหมายถึงสิทธิในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนหมู่เหล่าต่าง ๆ ที่จะทำโดยสันติตั้งแต่สิทธิในการประชุม การชุมนุมประท้วง ไปจนถึงการนัดหยุดงาน หรือการปฏิเสหค้ำสั่งรัฐ

การใช้สิทธิดังกล่าวแตกต่างจากกิจกรรมของนักการเมืองและพรรคการเมืองตรงที่ไม่ได้ดำเนินไปเพื่อการแข่งขันขึ้นกุมอำนาจ ตรงกันข้ามการเคลื่อนไหวของฝ่ายประชาชนมีแนวโน้มจะทำให้ขอบเขตการใช้อำนาจของรัฐลดลง นอกจากนั้นบทบาทฐานะการเมืองภาคประชาชนมีความเกี่ยวข้องกับเส้นทางพัฒนาการเมืองของสังคมโดยรวม และเกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับการเพิ่มมิติระบอบประชาธิปไตยให้เป็นทางตรงมากขึ้นการเมืองภาคประชาชนเกี่ยวข้องกับพัฒนาการเมืองคือ พัฒนาการทางการเมือง เป็นการค้นหาความสมดุลในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม ซึ่งสามารถเคลื่อนจุดความพอดีได้ตามเงื่อนไขที่เปลี่ยนไป รัฐบาลที่มาจากรพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง เนื่องจากเป็นตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ที่ผูกพันอยู่กับนโยบายพัฒนาอันมีมาแต่เดิมภายใต้ระบอบอำนาจนิยม และต่อมายังเป็นตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ที่เชื่อมโยงกับระบบทุนโลกาภิวัตน์ จึงมีแนวโน้มที่จะคงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมไว้เพียงเท่านี้ เพราะเป็นความสัมพันธ์ที่ยังประโยชน์ให้แก่พวกเขามาตั้งแต่ช่วงพื้กตัว แล้วยังคงยึดถือให้อีกด้วยการเปิดโครงสร้างให้เข้าไปกุมอำนาจรัฐโดยตรง เพราะ การเมืองภาคประชาชนเป็นแนวคิดใหม่ที่เน้นการจำกัดอำนาจของรัฐไปพร้อมกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของฝ่ายประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสกสรรค์ ประเสริฐกุล (2548 : 204) ที่กล่าวว่า บทบาทการเมืองภาคประชาชนต่อการเป็นคุณลักษณะการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชนไว้ว่า การเมืองภาคประชาชนเป็นกระบวนการของประชาธิปไตยทางตรงหรือประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะช่วยจัดการปัญหาที่ระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทนราษฎร (Representative Democracy) ก่อขึ้นหรือรับผิดชอบไม่ทั่วถึง การยอมรับการมีส่วนร่วมของประชาชนมาประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของรัฐ จะเท่ากับการโอนอำนาจธิปไตยที่ตกค้างอยู่กับรัฐมาสู่ประชาชนมากขึ้น และเป็นการถ่วงดุลกลไกตลาดที่รับมอบธิปไตยจากรัฐไทยไปแล้วบางส่วน ตลอดจนขยายระบอบประชาธิปไตยออกไปจากระบอบชนชั้นนำให้เป็นระบอบที่ประชาชนมีอำนาจจริงมากขึ้น และ

การเมืองภาคประชาชนโดยธรรมชาติแล้วเป็นขบวนการแบบพหุนิยม (Pluralistic Movement) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มประชาชนที่ที่อัตลักษณ์ วิธีชีวิต และผลประโยชน์ที่แตกต่างหลากหลาย จึงไม่อาจยอมรับข้ออ้างความชอบธรรมที่เลื่อนลอย โดยเฉพาะในนามของชาติที่เป็นนามธรรมได้ ด้วยเหตุนี้การเมืองภาคประชาชนจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนิยาม “ผลประโยชน์แห่งชาติ” ขึ้นมาในลักษณะการรวมผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมและไม่ทอดทิ้งผู้ใดสภาพดังกล่าวจะเกิดการสร้างฉันทามติแบบใหม่ในกระบวนการใช้อำนาจของรัฐและรัฐบาล โดยเสกสรรค์ ประเสริฐกุลได้กล่าวสรุปตอนท้ายไว้ว่าการเมืองภาคประชาชนเป็นกระบวนการพัฒนาแบบทางเลือกซึ่งไม่สามารถขึ้นกับกลไกตลาดเสรีนิยมใหม่โดยปราศจากเงื่อนไข และไม่สามารถเดินตามแนวทางบริโภคนิยมของระบบทุนโลกาภิวัตน์อย่างไร้ขอบเขต รวมทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิเชียร บุราณรักษ์ (2548) ได้ศึกษากระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชนศึกษากรณี กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จ.อุดรธานี ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่นำไปสู่การเกิดขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชน ได้เกิดจากปัจจัยภายนอกคือการต้องการแก้ไขปัญหาด้านโครงสร้าง โดยตอบโต้ปัญหาที่เกิดจากโครงการของภาครัฐอันนำไปสู่ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยภายใน อันได้แก่ วัฒนธรรมชุมชนการระดมทรัพยากร และโครงสร้างโอกาสทางการเมือง

5.2 ปัญหาอุปสรรคของการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย กลุ่มตัวอย่างทั้ง 20 คน ให้ความเห็นที่พอสรุปได้ว่าบทบาททางการเมืองของภาคประชาชนว่ากระแสปัจจุบันกำลังมีความตื่นตัวค่อนข้างสูง ไม่ว่าจะในอดีตหรือปัจจุบันก็ตาม ประชาชนธรรมดาทั่วไปที่ไม่ได้เป็นบุคคลมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของสังคมจะมีข้อจำกัดในการมีบทบาททางการเมืองดังกล่าวอย่างเห็นได้ชัดในหลายประการ ได้แก่

1) ต้นทุนในการมีบทบาทในกระบวนการ กล่าวคือ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการปฏิรูปการเมืองและสังคมต่าง ๆ ประชาชนกลุ่มนั้น ๆ จะต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง ไม่ว่าจะเป็นการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ซึ่งรวมไปถึงกระบวนการที่ซับซ้อนยุ่งยากและมีเงื่อนไขมากมายหลายประเด็น อย่างที่ทราบกันดีคือ การเข้าชื่อเสนอกฎหมายจะต้องเป็นการเข้าชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 50,000 ชื่อ โดยในกระบวนการล่ารายชื่อให้ครบก็เป็นสิ่งที่ยากลำบากและล้วนแต่มีต้นทุนค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น อีกทั้งเอกสารประกอบต่าง ๆ อีกหลายประการคือสำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน ที่เพิ่มภาระให้ต้นทุนของการมีส่วนร่วมสูงขึ้นอีกตามมา นั่นก็เป็นข้อสังเกตที่ชัดเจนว่าไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นได้จริงถ้าหากกลุ่มภาคประชาชนนั้นไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง หรืออาจสำเร็จได้แต่ก็คงเป็นที่ยากลำบาก

2) ความเสี่ยง ทั้งความเสี่ยงในชีวิต ทรัพย์สิน ชื่อเสียง และความน่าเชื่อถือ เป็นสิ่งที่ทำให้การใช้สิทธิของประชาชนอ่อนแอลงในการมีบทบาททางการเมือง เพราะทุกครั้งที่

ประชาชนธรรมดาเข้าไปมีส่วนร่วมในจุดนี้และเปิดประเด็นที่เป็นที่น่าสนใจและเป็นประเด็นร่วมของสังคมที่ทำให้เห็นสภาพปัญหาที่แท้จริงก็มักจะถูกคุกคาม ข่มขู่ จากผู้มีอำนาจ หรือถูกข่มขู่เมื่อออกมาใช้สิทธิของตนตามรัฐธรรมนูญ หรือแม้แต่ถูกกล่าวหาว่าเป็นบุคคลหัวรุนแรง นี่ยังไม่รวมถึงกรณีที่แกนนำภาคประชาชนต้องตกเป็นผู้ต้องหา ถูกดำเนินคดี และถูกอุ้มอย่างที่เคยเป็นข่าวผ่าน ๆ มา ดังนั้นร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนปัจจุบันที่กำลังร่างกันอยู่ควรมีการออกแบบให้มีการคุ้มครองประชาชนในกระบวนการต่างเหล่านี้ด้วย เพื่อการมีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนอย่างแท้จริงในอนาคต

3) ความสัมพันธ์ทางอำนาจ สิ่งที่ชัดเจนว่าประชาชนทั่วไปนั้นจะไม่ค่อยมีความสัมพันธ์ทางอำนาจใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กับกลุ่มมีอำนาจใดมากนัก นั่นหมายถึงกลุ่มประชาชนทั่วไปก็จะไม่สามารถเข้าถึงอำนาจต่าง ๆ ข้างต้นได้อย่างเท่าเทียมกันกับคนระดับสูง หรือผู้ที่พอจะมีอำนาจทางสังคมและการเมือง หรือชนชั้นปกครอง และก็เป็นที่น่าอนว่าเมื่อคนระดับสูงและชนชั้นปกครองเมื่อมีอำนาจสามารถเข้าถึงเครือข่ายที่มีอำนาจได้มากกว่าประชาชนทั่วไป สิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมาก็คือนโยบายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสนองต่อผู้ที่สามารถเข้าถึงเครือข่ายความสัมพันธ์ทางอำนาจเหล่านั้น และจะไม่สนองตอบต่อภาคประชาชนซึ่งไม่สามารถเข้าถึงเครือข่ายความสัมพันธ์ทางอำนาจเหล่านั้นได้ กล่าวง่าย ๆ คือ ชนชั้นใดเป็นผู้ปกครองก็จะเอื้อประโยชน์ต่อชนชั้นเดียวกัน การเมืองและสังคมที่ผ่าน ๆ มา นี่คงเป็นอีกจุดหนึ่งที่รอการแก้ไข เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากอำนาจทางการเมืองและอำนาจรัฐมากขึ้น มันจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อตัวแทนภาคประชาชน (ตัวแทนภาคประชาชนจริง ๆ ที่ไม่ขายตัว) เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ของการกำหนดนโยบาย ในอัตราส่วนที่ชัดเจนแน่นอน

4) ปัญหาในทางปฏิบัติของกลไกกฎหมายและรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะในกระบวนการตรากฎหมายลูกและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ นับเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้ฝ่ายการเมืองสามารถเข้ามาผลักดันและกำกับได้อย่างเบ็ดเสร็จ ทำให้ภาครัฐที่มีอำนาจมีการตีความกรณีต่าง ๆ โดยอ้างกฎหมายเก่าโบราณที่ไม่เอื้อประโยชน์ต่อภาคประชาชนอยู่ตลอดเวลา โดยไม่คำนึงถึงรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายที่ใหญ่กว่า

5) กลไกข้าราชการและนักการเมือง ที่ไม่สามารถปฏิเสธได้โดยเฉพาะในเรื่องของวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการและนักการเมือง ที่ยังยึดติดกับระบบราชการการเมืองแบบเก่า ไม่มีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของกฎหมาย โดยวัฒนธรรมแบบเก่า ๆ นั้นบางครั้งเหมือนเป็นการกดขี่ภาคประชาชนให้เป็นผู้ที่ต่ำกว่าโดยใช้อำนาจรัฐหรืออำนาจทางการเมืองของตน

5.3 แนวทางเสนอแนะทางการส่งเสริมบทบาทการเมืองภาคประชาชนกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นโดยสรุปได้ดังนี้

1) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอยจะต้องสนับสนุนการวิพากษ์การเมือง เปิดพื้นที่ให้ประชาชนแสดงออกทางการเมืองมีการเคลื่อนไหวตั้งกลุ่มการเมืองอย่างเสรี ภาครัฐให้การสนับสนุนทั้งด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงโดยไม่มีการปิดกั้น รัฐต้องไม่แทรกแซงการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน ในปัจจุบันประชาชนยังไม่มีการวิพากษ์การเมืองจะมีเพียงแต่พูดคุยในวงสนทนาในกลุ่มเพื่อนหรือกลุ่มอาชีพเดียวกันเท่านั้น จะต้องเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้ประชาชนได้แสดงออก กล่าววิพากษ์ วิจารณ์ เสนอแนะการปฏิบัติงานของนักการเมืองและประชาชนซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินการที่ถูกต้องตามแนวทางของประชาธิปไตยได้ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไม่พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของท่านใดเนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลในระดับตำบล คือเทศบาลตำบลชำสมอทอดเป็นการเฉพาะ ซึ่งไม่มีการวิจัยในด้านนี้

2) แนวความคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย แต่ละฝ่ายมีความเห็นแปลกแยกกันหลายประการ ผู้บริหารไม่ยอมให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมือง เพราะอาจจะสร้างความแตกแยกให้แก่ชุมชนได้ ด้านผู้ที่ผ่านการเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองสมัยและผู้สนใจทางการเมืองเห็นว่า เป็นเรื่องที่ดีหากเกิดขึ้นได้ เพราะประชาชนจะได้ทำหน้าที่ของภาคพลเมืองไปในแนวทางที่ถูกต้องในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และให้การเคลื่อนไหวนั้น ๆ ต้องอยู่ในขอบเขตของกฎระเบียบ ปัจจุบันการเคลื่อนไหวทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอยนั้นยังไม่ปรากฏเด่นชัด จะมีแต่เพียงเรียกร้องปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าเท่านั้น

3) แนวทางการลดบทบาทอำนาจของภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือกให้กับตนเอง จะต้องมีการกระจายอำนาจให้กับประชาชน ภาครัฐทำหน้าที่เพียงผู้กำกับดูแลเท่านั้น โดยการกระจายอำนาจมาสู่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของทรัพยากร ได้มีสิทธิและอำนาจอย่างชอบธรรมในการกำหนดนโยบายในท้องถิ่นของตน เพิ่มโอกาสและช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารองค์การภาครัฐอย่างจริงจัง สนับสนุนทางด้านวิชาการประสบการณ์ให้กับประชาชน และปลูกจิตสำนึกแก่ประชาชนให้เห็นว่าการกำหนดทางเลือกผลประโยชน์ของตนเองเป็นหน้าที่ของตนเอง ในปัจจุบันการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรัฐบาล ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมประกอบกับตามมาตรา 30 (4) กำหนดว่า “การจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุน และรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยตั้งแต่ปีงบประมาณ

พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า และโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละสามสิบห้า โดยการจัดสรรสัดส่วนที่เป็นธรรมแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคำนึงถึงรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นด้วย จะเห็นได้ว่าการกำหนดสัดส่วนรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา 30 (4) ซึ่งในปัจจุบันมีการถ่ายโอนภารกิจให้มากมายแต่การจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับท้องถิ่นไม่ตรงตามที่กฎหมายกำหนดคือไม่ถึงร้อยละสามสิบห้า ซึ่งทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหาด้านงบประมาณเป็นอย่างมาก เพราะการที่จะพัฒนาประชาธิปไตยจะต้องเริ่มที่ระดับท้องถิ่นให้เข้มแข็งก่อนแล้วจึงจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับชาติได้

4) แนวทางที่จะทำให้การสร้างการเมืองภาคประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอยจะประสบผลสำเร็จ จะต้องเกิดจากการที่กลุ่มประชาชนรวมตัวกันก่อตั้งขึ้นเอง โดยธรรมชาติมิได้จัดตั้งโดยหน่วยงานของรัฐ มีวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ให้กับสังคม ชุมชนและส่วนรวม มิใช่เกิดขึ้นโดยการชักจูงโดยกลุ่มผู้แสวงหาประโยชน์ การพัฒนากฎหมายกำหนดอำนาจการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม และปลูกจิตสำนึกทางการเมืองรวมถึงเสริมสร้างความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน ปลูกฝังแนวคิดอุดมการณ์ในความเป็นเจ้าชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง สร้างหลักสูตรการเมืองภาคประชาชน ปลูกฝังแนวคิดอุดมการณ์ในความเป็นเจ้าชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง สร้างหลักสูตรการเมืองภาคประชาชนปลูกจิตสำนึกความเป็นประชาธิปไตยให้กับทุกภาคส่วนเริ่มจากครอบครัว บ้าน ชุมชน โรงเรียน และสถานที่ทำงาน ในปัจจุบันการรวมตัวของประชาชนส่วนใหญ่จะเกิดจากการที่ภาครัฐเป็นผู้กำหนดให้จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลซึ่งจัดตั้งเป็นการเฉพาะกิจพอเสร็จสิ้นภารกิจกลุ่มก็สลายตัวขาดความต่อเนื่องจากประชาชนไม่ได้เป็นผู้จัดตั้งเอง ดังนั้นภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานใหม่การดำเนินการใด ๆ ในท้องถิ่นจะต้องให้ประชาชนในท้องถิ่นเป็นกำหนดเลือกทางเอง ตัดสินใจกันเอง ภาครัฐมีหน้าที่เพียงให้คำปรึกษาและเสนอแนะเท่านั้น

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอยต้องมีการให้ความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้องแก่ประชาชน โดยหน่วยงานที่มีความรู้ความชำนาญด้านการเมืองภาคประชาชน และด้านการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

6.1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอยต้องสนับสนุนให้ประชาชนได้มีบทบาทในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในองค์กรภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาในด้านต่าง ๆ การรับทราบหรือเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้างในกิจการองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

6.1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลต้องสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญในสิทธิหน้าที่และความเป็นเจ้าของชุมชน โดยจัดกิจกรรมที่แสดงออกถึงความสำคัญในสิทธิหน้าที่และความเป็นเจ้าของชุมชน

6.1.4 ข้าราชการหรือนักการเมือง ควรจะเป็นเพียงผู้เข้ามาเสริมมาสนับสนุน และเป็นที่ปรึกษา ส่วนการตัดสินใจและการกำหนดอนาคตของท้องถิ่น

6.1.5 ควรมีกระบวนการเรียนรู้บทบาททางการเมืองภาคประชาชน เริ่มตั้งแต่ที่บ้าน โรงเรียน ประชาสังคม และสนับสนุนโดยภาครัฐ โดยนำทฤษฎีการเรียนรู้ คือการเรียนรู้การปลูกจิตสำนึก และการลงมือปฏิบัติ และเพื่อให้ได้ผลในทางปฏิบัติ มาปรับใช้ในอนาคต

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 วิธีลดบทบาทและอำนาจของส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้มีอำนาจน้อยลง

6.2.2 ปัจจัยใดบ้างที่จะส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการสร้างความสำนึกทางการเมือง (Political Awareness)

6.2.3 ปัญหาใดที่อาจสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนที่อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง รวมถึงศึกษาวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่

6.2.4 บทบาทที่เหมาะสมและไม่ขัดกฎหมายในการใช้อำนาจโดยตรงของประชาชนในการปกครองตนเองในรูปแบบประชาธิปไตยโดยตรง

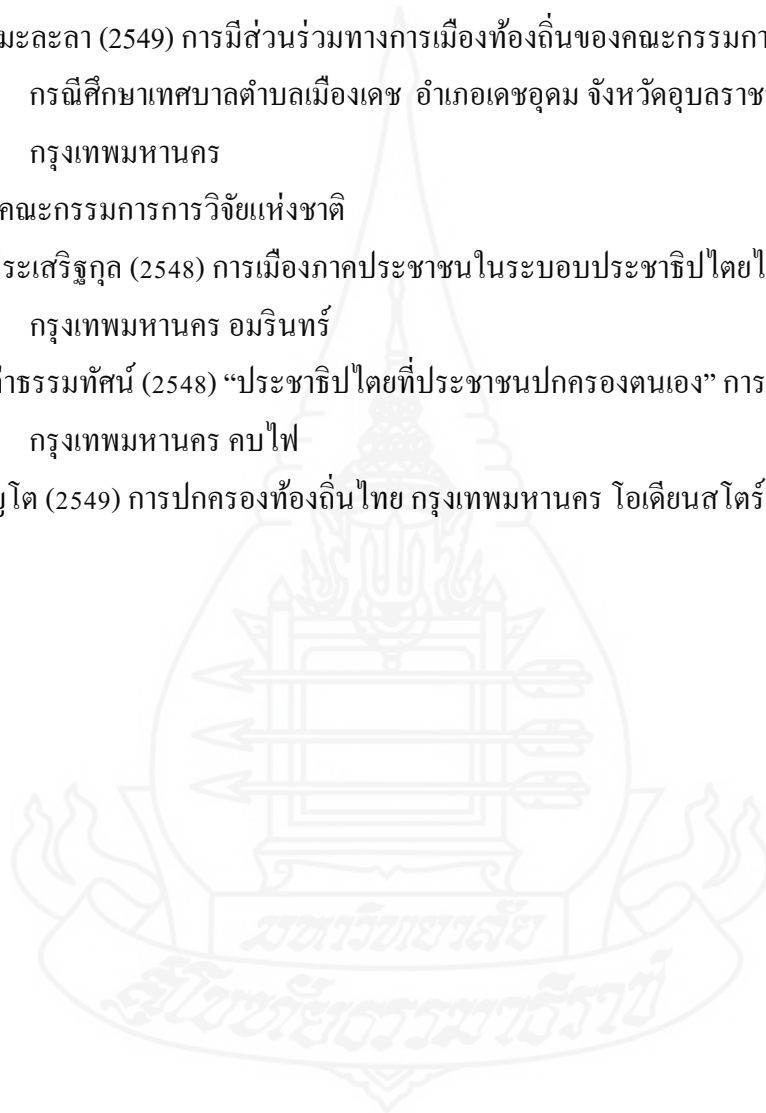
บรรณานุกรม



บรรณานุกรม

- กีฬา หนูยศ (2548) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอพิบูลย์โลก กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ
- เกษียร เตชะพีระ (2547) ทางแพร่งและพวงหนาม: ทางผ่านสู่ประชาธิปไตยไทย กรุงเทพมหานคร
โกวิท พวงงาม (2548) การปกครองท้องถิ่นไทยหลักและมิติในอนาคต กรุงเทพมหานคร
วิญญูชน
- คณิศ กลิ่นสุคนธ์ (2543) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลศึกษาเฉพาะ
กรณีเทศบาลที่เปลี่ยนแปลงฐานะมาจากสุขาภิบาล พ.ศ. 2542 จ. ชลบุรี วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ชัยฤทธิ์ เบญญาภาจ (2546) การมีส่วนร่วมของประชาคมในการพัฒนาตำบลบางตาวา
อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- ชูชัย ศุภวงศ์ และ ยุติ คาคการณ์ไกล (2541) ประชาสังคม ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย
กรุงเทพมหานคร
- ชูศักดิ์ เทียงตรง (2548) การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ดอน สุขศรีทอง (2546) เหลือหลังแลหน้าการปกครองท้องถิ่นไทย และวิสัยทัศน์ในอนาคต
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- ดุสิตา แก้วสมบูรณ์ (2545) การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาตำบล
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา ปริญญาศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลานครินทร์
- ชเนศวร์ เจริญเมือง (2550) 100 ปีการปกครองไทย พ.ศ. 2440 – 2540 พิมพ์ครั้งที่ 6
กรุงเทพมหานคร คบไฟ
- นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2543) บทบาทชนชั้นนำและการเมืองภาคประชาชน กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์เจริญผล
- บุญชม ศรีสะอาด (2538) วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2 กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์เจริญผล
- ประกาศ ปิ่นตบแต่ง (2548) ประชาธิปไตยทางตรงในบริบทปัญหาประชาธิปไตยแบบตัวแทน
เศรษฐศาสตร์การเมือง (เพื่อชุมชน) ฉบับที่ 30

- ประเวศ วะสี (2549) การเมืองสมานฉันท์ สร้างสรรค์ความเข้มแข็งท้องถิ่น ต้นทางชุมชน
 ประชาธิปไตย กรุงเทพมหานคร เดือนตุลา
- วิเชียร บูรณรักษ์ (2548) “ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชนศึกษากรณีกลุ่ม
 อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จ.อุดรธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สมมาตร มะละลา (2549) การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของคณะกรรมการชุมชน
 กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี
 กรุงเทพมหานคร
- สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ
- เสกสรร ประเสริฐกุล (2548) การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย
 กรุงเทพมหานคร อมรินทร์
- อนุก เหล่าธรรมทัศน์ (2548) “ประชาธิปไตยที่ประชาชนปกครองตนเอง” การเมืองของพลเมือง
 กรุงเทพมหานคร คบไฟ
- อุทัย หิรัญโต (2549) การปกครองท้องถิ่นไทย กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์





ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ผู้บริหารท้องถิ่น และราษฎรที่มีความสนใจทางการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทการเมืองภาคประชาชน ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาของบทบาทของการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล หนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

3. สถานภาพ

ผู้บริหารท้องถิ่น

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ราษฎรที่มีความสนใจทางการเมือง

4. อายุ.....ปี.....เดือน

5. วันที่สัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ.

6. สถานที่สัมภาษณ์.....

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล
หนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการเมืองภาคประชาชน

- (1) ท่านคิดว่าประชาชนควรมีบทบาททางการเมืองต่อองค์การบริหารส่วนตำบล
หนองย่างทอย หรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบ.....
.....
.....
.....

2.2 ตัวท่านหรือประชาชนในตำบลหนองย่างทอยมีบทบาททางการเมือง
ต่อองค์การบริหารส่วนตำบลเรื่องต่อไปนี้อย่างไร

- (1) การเคลื่อนไหวร้องทุกข์
- ไม่เคยมีบทบาท
 - เคยมีบทบาทในเรื่อง.....
โดย.....
.....
.....

- (2) ท่านมีปัญหาอุปสรรคในการเคลื่อนไหวร้องทุกข์ต่อองค์การบริหารส่วนตำบล
หรือไม่อย่างไรที่
- ไม่เคยมีบทบาท
 - เคยมีบทบาทในเรื่อง.....
โดย.....
.....
.....

- (3) ท่านมีข้อเสนอแนะในเรื่องนี้อย่างไร
- ตอบ.....
.....
.....
.....

2.3 การเคลื่อนไห้วตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจรัฐ

(1) ท่านหรือประชาชนในเขตตำบลหนองย่างทอย เคยมีบทบาทในการเคลื่อนไห้วตรวจสอบองค์การบริหารส่วนตำบลหรือไม่

ไม่เคยมีบทบาท

เคยมีบทบาทในเรื่อง.....

โดย.....

.....

.....

(2) ท่านมีปัญหาอุปสรรคในการเคลื่อนไห้วตรวจสอบต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหรือไม่อย่างไรที่

ไม่เคยมีบทบาท

เคยมีบทบาทในเรื่อง.....

โดย.....

.....

.....

(3) ท่านมีข้อเสนอแนะในเรื่องนี้อย่างไร

ตอบ.....

.....

.....

.....

2.4 การประท้วงอำนาจรัฐ

(1) ท่านหรือประชาชนในเขตตำบลหนองย่างทอย เคยมีบทบาทในการประท้วงอำนาจองค์การบริหารส่วนตำบลหรือไม่

ไม่เคยมีบทบาท

เคยมีบทบาทในเรื่อง.....

โดย.....

.....

.....

(2) ท่านมีปัญหาอุปสรรคในการประท้วงอำนาจต่อองค์การบริหารส่วนตำบล
หรือไม่อย่างไรที่

- ไม่เคยมีบทบาท
- เคยมีบทบาทในเรื่อง.....
โดย.....
.....
.....

(3) ท่านมีข้อเสนอแนะในเรื่องนี้อย่างไร

ตอบ.....
.....
.....
.....

2.5 การร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐ

(1) ท่านหรือประชาชนในเขตตำบลหนองย่างทอย เคยมีบทบาทในการร่วมมือวิพากษ์
กับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือไม่

- ไม่เคยมีบทบาท
- เคยมีบทบาทในเรื่อง.....
โดย.....
.....
.....

(2) ท่านมีปัญหาอุปสรรคในการร่วมมือวิพากษ์กับองค์การบริหารส่วนตำบล
หรือไม่อย่างไรที่

- ไม่เคยมีบทบาท
- เคยมีบทบาทในเรื่อง.....
โดย.....
.....
.....

(3) ท่านมีข้อเสนอแนะในเรื่องนี้อย่างไร

ตอบ.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ได้ให้ความอนุเคราะห์

พันจ่าตรีภราดร สุทธิสารากร



ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	พันจ่าตรีภราดร สุทธิสารากร
วัน เดือน ปีเกิด	6 ตุลาคม 2513
สถานที่เกิด	จังหวัดเพชรบูรณ์
ประวัติการศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์
ตำแหน่ง	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย

